

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Tomáš Procházka

**POVINNOST PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE ČLENA
ŘÍDICÍCH ORGÁNŮ KAPITÁLOVÝCH
OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ VE SVĚTLE
BRITSKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): červen 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně uvedeny a citovány. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Tomáš Procházka

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc., vedoucí mé diplomové práce, za vstřícný přístup, odborné vedení a cenné rady při jejím vypracovávání.

Dále bych rád poděkoval své rodině za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod.....	4
1. Péče řádného hospodáře.....	7
1.1. Vymezení pojmu.....	7
1.2. Povinnosti členů řídicích orgánů společností ve Velké Británii.....	9
1.3. Kvalita péče	13
1.4. Kvalita péče ve Velké Británii.....	17
1.5. Objektivní a subjektivní model péče	19
1.6. Objektivně - subjektivní standard ve Velké Británii	26
2. Povinnost loajality	29
2.1. Povinnost loajality v České republice.....	29
2.2. Fiduciární povinnosti ve Velké Británii.....	32
2.3. Zákaz konkurence	35
2.4. Konkurenční jednání ve Velké Británii	38
2.5. Postavení povinnosti loajality.....	42
2.6. Postavení fiduciárních povinností ve Velké Británii	46
3. Pravidlo podnikatelského úsudku	52
3.1. Česká úprava pravidla podnikatelského úsudku	52
3.2. Britská úprava pravidla podnikatelského úsudku	57
Závěr	61
Seznam použité literatury a zdrojů	64
Abstract.....	70
Abstrakt.....	71

Úvod

Předkládaná diplomová práce se zabývá jedním ze základních témat práva obchodních korporací, a to povinností členů řídicích orgánů kapitálových obchodních společností jednat s péčí řádného hospodáře. Jejím cílem je popsat jednotlivé aspekty předmětného právního institutu, zhodnotit standard požadavků kladených na reprezentanty korporací s ohledem na právní úpravu Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a navrhnout možné změny českých předpisů.

Obchodní korporace již v současné době nejsou chápány pouze jako nástroj usnadňující kumulaci kapitálu. Hlavním cílem podnikatelské činnosti není jen uspokojení tužeb společníků po vysokých výnosech. Reprezentanti společností jsou při rozhodování v rámci výkonu funkce povinni přihlížet i k dalším faktorům, a to k zájmům osob podílejících se na úspěchu korporace a v neposlední řadě i k potřebám lidské společnosti jako takové. Uspokojení těchto mnohdy protichůdných priorit představuje nesnadný úkol. Zodpovědnost za jeho splnění je svěřena právě členům řídicích orgán, na které jsou tak kladeny stále přísnější nároky. Institut péče řádného hospodáře slouží k zajištění těchto cílů, což jen zvyšuje jeho důležitost v systému práva obchodních společností.

Rekodifikace soukromého práva, jejíž páteř tvoří zákony č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), a č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „zákon o obchodních korporacích“), významně zasáhla i do úpravy povinností členů orgánů právnických osob. Nová legislativa reflektuje vývoj judikatury a přizpůsobuje právní úpravu současné obchodněprávní praxi. Důležitou novinkou je zakotvení pravidla podnikatelského úsudku. Vzhledem k těmto skutečnostem zůstává péče řádného hospodáře stále aktuálním objektem teoretických diskusí.

Jedním z důvodů pro výběr tématu diplomové práce je i roční zkušenost se studiem práva ve Velké Británii na Cardiff University. Díky této příležitosti se mi naskytla šance poznat základy britské úpravy obchodních korporací. Vzhledem k těmto znalostem považuji za přínosné poskytnout skrze srovnání českých a anglických předpisů netradiční pohled na péči řádného hospodáře a povinnosti členů

řídících orgánů společností. Dlouhodobý vývoj právní doktríny a rozhodovací praxe soudů ve Velké Británii může posloužit jako zdroj inspirace pro výklad tuzemských právních norem. Zejména popis rozdílného chápání role, konkrétně pak standardů posuzování, povinnosti loajality a požadavku řádné péče, tedy elementárních komponentů péče řádného hospodáře, nabízí alternativní pohled na tento tradiční institut.

Práce je členěna do tří kapitol. V úvodní kapitole je vymezen pojem péče řádného hospodáře a obsah povinností kladených na členy řídících orgánů obchodních korporací ve Velké Británii. Pozornost je pak následně především věnována požadavku řádné péče a východiskům stojícím v pozadí standardů, v jejichž světle je vynaložená péče přezkoumávána. Cílem první kapitoly je dokázat, že právní úprava obou zemí nevyžaduje po reprezentantech společností odbornou péči. Na závěr se pak pokusím navrhnout možnost zohlednění rozdílnosti povahy společností a rolí jednotlivých manažerů při posuzování úrovně znalostí potřebných k výkonu funkce.

Ve druhé kapitole se věnuji právní úpravě fiduciárních povinností a postavení požadavku loajality v rámci systému péče řádného hospodáře. Cílem této kapitoly je představit subjektivní test posuzování rozhodnutí učiněných manažery v zájmu společnosti, který je aplikován soudy ve Velké Británii. Dalším relevantním tématem je úprava zákazu konkurenčního jednání. Pokusím se o analýzu formálního přístupu britské doktríny ke střetu zájmů. Rád bych zároveň v rámci druhé kapitoly prezentoval koncept *post – smluvní loajality*, který rozšiřuje možnosti sankcionování zakázané konkurence.

Poslední kapitola se zabývá úpravou pravidla podnikatelského úsudku a odmítavým postojem britských soudů k přezkumu podnikatelských rozhodnutí. Záměrem této kapitoly není podat komplexní výklad principu *Business Judgment Rule*. Prioritou je zasadit tento institut do kontextu změn navrhovaných v předcházejících kapitolách, zejména pak do souvislosti s odlišným režimem posuzování řádné péče a povinnosti loajality, a popsat základní východiska předmětné právní doktríny.

Základními metodami použitými při vypracování této diplomové práce jsou metoda deskriptivní, analytická a komparační, která se projevuje zejména v kapitolách věnovaných britské právní úpravě, kde se snažím navrhnout možné změny českých právních předpisů.

Text práce byl uzavřen ke dni 7. 6. 2016.

1. Péče řádného hospodáře

1.1. Vymezení pojmu

Rekodifikace soukromého práva, nabyla účinnosti dne 1. 1. 2014, přinesla komplexní definici pojmu péče řádného hospodáře. Občanský zákoník v ustanovení § 159 odst. 1 uvádí, že funkce člena voleného orgánu právnické osoby musí být vykonávána „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí“. Nová právní úprava tak jednoznačně rozděluje povinnost jednat s péčí řádného hospodáře na dvě části. První částí je požadavek řádné péče, kterou zákon popisuje jako povinnost jednat pečlivě a s potřebnými znalostmi. Druhou částí závazku člena statutárního orgánu vůči společnosti je pak požadavek na jednání s nezbytnou loajalitou.

Podrobnější vymezení pravidel pro výkon funkce v obchodních společnostech stanovuje zákon o obchodních korporacích. Zákon nově zakotvuje tzv. pravidlo podnikatelského úsudku, když v § 51 odst. 1 uvádí, že *„Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.“* Tento právní institut omezuje odpovědnost členů statutárních orgánů za škodu na majetku společnosti, a to v situacích, jejichž výsledek nejsou schopni i při vynaložení náležité péče ovlivnit¹. V ustanovení § 52 odst. 1 pak zákon o obchodních korporacích upravuje objektivní standard posuzování vynaložené péče, když říká, že *„Při posouzení, zda člen orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace.“*

Legální definice závazku členů statutárních orgánů vůči právnickým osobám je v českém právním řádu novinkou. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „obchodní zákoník“), pouze obecně stanovil povinnost jednat při výkonu funkce s péčí řádného hospodáře². Konkrétní vymezení pojmu však v zákoně chybělo.

¹ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 415.

² § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Základní charakteristiku tohoto klíčového institutu soukromého práva tak po několik let přinášela převážně právní teorie a judikatura Nejvyššího soudu České republiky.

Z oblasti právní teorie lze citovat S. Černou³, která při formulaci základní definice péče řádného hospodáře klade důraz na pečlivý a řádný výkon funkce členů řídicích orgánů. Konkrétní vymezení pojmu pak podle S. Černé obsahuje „svědomitost a obezřetnost při plnění funkce, odborné řízení společnosti, které v sobě nese i schopnost rozpoznat potřebu odborného posouzení projednávané záležitosti jiným specialistou“⁴.

Judikatura obecně chápe pojem péče řádného hospodáře jako povinnost „jednat v souladu se zájmy společnosti“⁵, přičemž „V této povinnosti je tak vyjádřen požadavek, aby statutární orgán nebo člen statutárního orgánu zamezil takovým jednáním, z nichž by mohla vzniknout škoda na jejím majetku.“⁶ Základem výkonu funkce člena řídicích orgánů obchodních korporací však není pouze povinnost zamezit případným škodám. Jedním z jejich hlavních úkolů je rozvíjet činnost právnické osoby a maximalizovat zisk. Tuto skutečnost Nejvyšší soud reflektuje, když dále dodává, že „Pojem péče řádného hospodáře lze přitom chápat tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem rovněž pečuje o její majetek, jako by šlo o jeho vlastní majetek. Taková péče tedy nepochybně zahrnuje péči o majetek akciové společnosti nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkem či znehodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná.“⁷ Z citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu a z definice S. Černé vyplývá, že součástí požadavků kladených na členy statutárních orgánů je pečlivost, svědomitost a jednání v zájmu obchodní korporace. Vymezení péče řádného hospodáře jako povinnosti řádné péče a loajality tak není v českém právním řádu zásadní novinkou.

³ ČERNÁ, S. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 244.

⁴ Tamtéž.

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1194/2005; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 6 Tdo 168/2007.

⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

Konkrétně pak obsah závazku vůči společnosti vymezují soudy jako povinnost aktivně se zajímat o chod právnické osoby a podílet na jejím řízení. Je tak zřejmé, že členové statutárních orgánů musí vykonávat funkci osobně, přičemž sporadický či pouze formální výkon takovéto funkce nenaplnuje požadavek řádné péče a není omluvitelným důvodem pro porušení povinností plynoucích z právních předpisů⁸. Další součástí pojmu péče řádného hospodáře je povinnost informovat se o průběžných hospodářských výsledcích společnosti⁹. Delegation některých činností spadajících do působnosti členů statutárních orgánů je možná, avšak členům orgánů je ponechána povinnost kontroly takto pověřených osob¹⁰.

Výše popsaný vývoj právní teorie a judikatury nelze v režimu nové úpravy zcela ignorovat. Občanský zákoník po rekodifikaci soukromého práva i nadále klade důraz na totožné principy, tedy řádný a loajální výkon funkce člena řídicích orgánů. Původní soudní rozhodnutí mohou sloužit jako užitečný nástroj pro interpretaci jednotlivých ustanovení zákona. Pravdou je, že některé závěry Nejvyššího soudu jsou již dnes díky rekodifikaci překonány. Těmto aspektům péče řádného hospodáře se však budu věnovat v dalších kapitolách této práce.

1.2. Povinnosti členů řídicích orgánů společností ve Velké Británii

Britská právní úprava tradičně dělí požadavky kladené na členy řídicích orgánů korporací na fiduciární povinnosti (*Fiduciary duties*) a povinnost řádné péče (*Duty of care, skill and diligence*). Zatímco předmětem řádné péče jsou znalosti a kompetentnost jednotlivých členů orgánů, základ fiduciárních povinností tvoří poctivost a loajalita¹¹. Rozdíl mezi oběma pojmy vysvětlil soudce Millet v rozhodnutí *Bristol & West Building Society v Mothew*¹², kde zdůraznil, že jádrem fiduciárních povinností je loajální jednání, nikoliv nekompetentní rozhodování. V praxi bude často docházet k vzájemnému překrývání obou prvků definujících obsah

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 6 Tdo 168/2007; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 11. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1396/2008.

⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1152/2006; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 2. 2010, sp. zn. 5 Tdo 23/2010.

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

¹¹ *Extrasure Travel Insurance Ltd v Scattergood* (2003) 1 BCLC 598, 618.

¹² (1996) 4 All ER 698, 711-12.

povinností členů řídicích orgánů a i přes jejich samostatnost musí být v rámci výkonu funkce člena orgánu naplněny kumulativně¹³.

Povinnost řádné péče (*Duty of care, skill and diligence*) je zakotvena v § 174 britského zákona o obchodních korporacích - *Companies Act 2006* (dále jen „Companies Act“). Zákonným standardem, v jehož světle je splnění požadavků posuzováno, je duální objektivně – subjektivní test. Výkon funkce je tak hodnocen objektivně na základě péče, kterou by vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba se znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi, které mohou být rozumně očekávány od osoby v obdobném postavení¹⁴. Při posuzování řádné péče se však zároveň přihlíží i k subjektivním hlediskům, tedy ke znalostem, dovednostem a zkušenostem, kterými disponuje konkrétní manažer¹⁵. Osobní vlastnosti jednotlivých osob ovšem nemohou snížit objektivní standard péče stanovený zákonem. Specializované znalosti tak pouze vedou k přísnějšímu posuzování výkonu funkce u členů orgánů disponujících nadstandardní kvalifikací či zkušeností¹⁶. Dalším požadavkem řádné péče je pak povinnost jednat na základě nezávislého úsudku (*Duty to exercise independent judgment*)¹⁷.

Vymezení obsahu povinnosti řádné péče zůstalo úkolem judikatury. Nejdůležitějším rozhodnutím v dané oblasti je *Re Barings plc (No 5) Secretary of State for Trade and Industry v Baker (No 5)*¹⁸. V tomto případě došlo k diskvalifikaci ředitelů investiční banky z funkcí, a to na základě jejich selhání při kontrole makléře působícího ve společnosti, jehož neautorizované obchody vedly k obrovským finančním ztrátám a kolapsu předmětné banky. Soudce Jonathan Parker v citovaném rozhodnutí vymezil požadavek řádné péče následovně: „(1) Členové řídicích orgánů obchodních korporací jsou povinni, kolektivně i individuálně, soustavně získávat a udržovat dostatečné znalosti a porozumění týkající se podnikatelských aktivit společnosti, a to takovým způsobem, který jim umožní vykonávat jejich funkci. (2) Členové orgánů jsou oprávněni (s ohledem na úpravu uvedenou ve společenské

¹³ HANNIGAN, B. *Company Law*, 3. vyd., Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 154.

¹⁴ § 174 odst. 2 písm. (a), Companies Act 2006.

¹⁵ § 174 odst. 2 písm. (b), Companies Act 2006.

¹⁶ HANNIGAN, B. *Company Law*, 3. vyd., Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 206.

¹⁷ § 173 odst. 1, Companies Act 2006.

¹⁸ (1999) 1 BCLC 433.

smlouvě) delegovat výkon některých činností na osoby jim podřízené a v rozumné míře důvěřovat jejich schopnostem, ale tato možnost delegace je nezbavuje povinnosti dohlížet na osoby takto pověřené. (3) Nelze formulovat všeobecně použitelné pravidlo ohledně povinnosti popsané v bodu (2), takže rozsah předmětné povinnosti a otázka jejího splnění bude vždy záležet na okolnostech jednotlivých případů a roli konkrétních osob v rámci řízení obchodní korporace.“¹⁹ Mezi základní požadavky řádné péče tak patří povinnost získávat informace o podnikání obchodní korporace a povinnost dohledu nad osobami pověřenými výkonem určité činnosti. Obdobné závěry lze nalézt i v rozhodnutí *Re Westmid Packing Services Ltd, Secretary of State for Trade and Industry v Griffiths*²⁰. V daném případě jeden z manažerů využíval majetek společnosti k financování a podpoře svého vlastního podnikání. Ostatní členové orgánu byli diskvalifikováni z funkce, přestože se na protiprávním jednání nepodíleli. Soud prohlásil, že porušili povinnost řádné péče tím, že si nedokázali opatřit dostatečné množství informací o chodu jimi řízené korporace a selhali v kontrole ostatních osob²¹.

Členové řídicích orgánů ve Velké Británii jsou navíc povinni vykonávat svou funkci aktivně a nevyhnou se tak odpovědnosti poukazem na čistě formální charakter jejich postavení při řízení korporace. Uvedené závěry přijal soud v rozhodnutí *Re Park House Properties Ltd*²². V tomto případě byla ředitelka společnosti shledána zodpovědnou za poškození věřitelů, i když nebyla reálně zapojena do řízení společnosti a hlavní míra pochybení při správě obchodní korporace ležela na bedrech jiného člena orgánu - jejího manžela. Soudce Neuberger prohlásil, že právo ukládá členům řídicích orgánů obchodních korporací povinnosti i v případech, kdy adresáti těchto norem nejsou za výkon funkce placeni či jim není svěřena role v procesu rozhodování²³. Obdobné závěry lze nalézt i v rozhodnutí *Re Westminster Property Management Ltd, Official Receiver v Stern (No 2)*²⁴, kde byl předmětem řízení kolaps developerské společnosti řízené dvěma manažery – otcem a synem . Soud v

¹⁹ *Re Barings plc (No 5) Secretary of State for Trade and Industry v Baker (No 5)* (1999) 1 BCLC 433, 489.

²⁰ (1998) 2 BCLC 646.

²¹ *Re Westmid Packing Services Ltd, Secretary of State for Trade and Industry v Griffiths* (1998) 2 BCLC 646, 652.

²² (1997) 2 BCLC 530.

²³ *Re Park House Properties Ltd* (1997) 2 BCLC 530, 555-6.

²⁴ (2001) BCC 305.

daném případě uznal, že syn si nebyl vědom svých povinností souvisejících s výkonem funkce a veškeré úkony činil dle pokynů svého otce. Přesto byl syn z funkce diskvalifikován pro porušení povinností členů orgánů²⁵. Nedostatek aktivního přístupu k výkonu funkce tak může vést k osobní zodpovědnosti pro porušení povinnosti řádné péče.

Mezi fiduciární požadavky náleží povinnost jednat v rámci svěřených pravomocí (*Duty to act within powers*)²⁶, povinnost podněcovat úspěch obchodní korporace (*Duty to promote the success of the company*)²⁷, povinnost vyvarovat se střetu zájmů (*Duty to avoid conflicts of interest*)²⁸, zákaz přijímat výhody od třetích osob (*Duty not to accept benefits from third parties*)²⁹, povinnost deklarovat zájem na existujících smlouvách (*Duty to declare interest in existing transaction or arrangement*)³⁰ a povinnost deklarovat zájem na navržených transakcích a dohodách (*Duty to declare interest in proposed transaction or arrangement*)³¹. Vymezením obsahu fiduciárních povinností se budu zabývat v kapitole pojednávající o loajalitě.

Institut péče řádného hospodáře se v zásadě po obsahové stránce shoduje s povinnostmi uvalenými na členy řídicích orgánů obchodních korporací ve Velké Británii. Obě právní úpravy akcentují řádný, poctivý a informovaný výkon funkce. Delegace některých pravomocí je právem v obou zemích dovolená. Manažerům je však v těchto případech ponechána povinnost kontrolovat pověřené osoby. Členové orgánů musí jednat loajálně a v zájmu společnosti. Britská právní úprava však prošla dlouhodobým vývojem, který v mnoha ohledech ovlivnil chápání některých institutů dotýkajících se správy korporací. V následujících kapitolách se tak budu snažit s ohledem na tento vývoj naznačit, jakým směrem by se výklad péče řádného hospodáře po rekodifikaci soukromého práva v České republice mohl ubírat.

²⁵ Re Westminster Property Management Ltd, Official Receiver v Stern (No 2) (2001) BCC 305, 354-5.

²⁶ § 171, Companies Act 2006.

²⁷ § 172, Companies Act 2006.

²⁸ § 175, Companies Act 2006.

²⁹ § 176, Companies Act 2006.

³⁰ § 182, Companies Act 2006.

³¹ § 177, Companies Act 2006.

1.3. Kvalita péče

Jak již bylo naznačeno výše, občanský zákoník v ustanovení § 159 odst. 1 vyžaduje pro výkon funkce člena statutárního orgánu potřebné znalosti. Zákonná úprava však nedefinuje, jaká míra znalostí je dostačující. Ze zákona tak přímo nevyplývá, zda řádný hospodář musí disponovat znalostmi odbornými, tedy zda se musí jednat o profesionála v oboru činnosti právnické osoby nebo v oboru řízení kapitálových obchodních společností, či zda postačí jakási nižší úroveň péče spočívající v základní míře znalostí. Judikatura, jak bude vysvětleno níže, odbornou péči po členech řídicích orgánů obchodních korporací nevyžaduje. Otázkou výkladu však zůstává, jaká míra potřebných znalostí je pro výkon funkce nezbytná.

Právní předpisy týkající se institutu péče řádného hospodáře obecně nepožadují péči odbornou³². Stejný názor zastává i P. Čech, který se domnívá, že *„Řádný hospodář reprezentuje dostatečně rozumnou, vzdělanou, zkušenou a pečlivou osobu. Nemusí disponovat profesionálními znalostmi, schopnostmi a zkušenostmi z oblasti práva, ekonomie, výroby, jež jsou při provozování podniku nezbytné.“*³³ Předložené závěry mají oporu i v judikatuře. Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích zdůrazňuje, že *„Postup člena představenstva akciové společnosti s péčí řádného hospodáře (...) nepředpokládá, aby byl vybaven všemi odbornými znalostmi, které souvisejí s uvedenou funkcí ve statutárním orgánu, ale k jeho odpovědnosti postačí základní znalosti umožňující rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu způsobení na spravovaném majetku.“*³⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že člen statutárního orgánu nemusí být vybaven odbornými znalostmi ve všech oblastech spadajících do jeho působnosti. Odborná péče není vyžadována. Takovýto výklad pojmu péče řádného hospodáře však neodpovídá zcela na otázku, jak definovat potřebnou míru znalostí, schopností a dovedností nutných pro řádný výkon funkce. Jak zdůrazňuje I. Štenglová, *„Součástí péče řádného hospodáře však je i schopnost rozpoznat, které činnosti již člen či jiní členové představenstva nejsou schopni vykonávat či které potřebné znalosti a*

³² ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 175.

³³ ČECH, P., *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 5.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.

dovednosti nemají a zajistit pro jejich výkon či poskytnout potřebné kvalifikované osoby.“³⁵ Pro výkon funkce tedy obecně postačí pouze základní znalosti a dovednosti umožňující určit hranice svých schopností či nebezpečí hrozící škody. Obdobné závěry přijal ve svých rozhodnutích i Nejvyšší soud, který v takovém případě stanovuje členům řídicích orgánů povinnost rozpoznat, že je nutná odborná pomoc, a zajistit pro tyto účely vhodnou kvalifikovanou osobu³⁶.

Zajištění odborné pomoci však samo o sobě nezaručuje uspokojení požadavků řádné péče. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, členové statutárních orgánů jsou povinni aktivně vykonávat svou funkci. Delegation určité činnosti spadající do jejich působnosti je tak nezbavuje odpovědnosti plynoucí z právních předpisů. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu vyplývá, že v případě pověření jiné osoby je povinností člena řídicího orgánu „prověřit, zda jde o osobu kvalifikovanou a vytvořit ji podmínky pro výkon funkce, ale také výkon svěřené působnosti efektivně kontrolovat“³⁷. Pod pojem péče řádného hospodáře tak spadá odpovědnost za výběr, instruktáž a kontrolu pověřených odborníků³⁸.

Zajištěním odborné pomoci a kontrolou pověřených osob výčet povinností členů statutárních orgánů nekončí. J. Bejček se domnívá, že „Sotva bude mít člen orgánu povinnost disponovat kvalifikací (odborností), umožňující mu přezkoumat odborný posudek, na jehož základě rozhoduje; nicméně kvalifikaci takovému posudku (nebo alespoň jeho závěrům a dopadům) porozumět je nutno vyžadovat bezpodmínečně, jinak by byl člen orgánu v pozici, kdyby neprojevoval vlastní stanovisko, ale mechanicky a bez pochopení by přejímal stanoviska externistova.“³⁹ Podle J. Bejčka je tedy jistá míra odbornosti nezbytná, a to taková, která členům orgánů umožní porozumět posudkům poskytnutým v rámci odborné pomoci. Obdobný názor vyjádřil i B. Havel, který podotýká, že „Nemá-li tedy správce, resp. Statutární orgán potřebné znalosti, jakékoli, musí si je zajistit, jinak nejedná s péčí

³⁵ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník: komentář. 13 vyd., Praha: C. H. Beck, 2010, s. 719-720.

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.

³⁹ BEJČEK, J., *Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností*. Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 614-615.

řádného hospodáře. Jak to udělá, je jeho věc, ovšem je nutné si uvědomit, že takto získané informace musí následně vyhodnotit (posoudit) – není součástí péče řádného hospodáře nedůvodné spolehnutí se na posouzení od třetí osoby, byť i renomované. (...) Statutární orgán je tak v reakci na tuto skutečnost povinen k rozumné investigaci a úvaze.“⁴⁰ Občanský zákoník stanoví povinnost vykonávat funkci v orgánu právnické osoby osobně⁴¹. Schopnost porozumět stanovisku profesionála je tedy oprávněným požadavkem. Je to právě konkrétní člen řídicího orgánu, který je zavázán vůči společnosti vynaložit při správě majetku péči řádného hospodáře. Pokud by se taková osoba pouze spoléhala na pomoc odborníků, nejednalo by se o osobní výkon funkce. V tomto případě by jen těžko došlo k naplnění požadavku pečlivosti stanoveného občanským zákoníkem.

J. Dědič jde při vymezení pojmu potřebných znalostí ještě dál, když uvádí, že „Požadavek péče řádného hospodáře zahrnuje podle našeho názoru požadavek plnit povinnosti na určité odborné úrovni, která však nemusí dosahovat úrovně znalostí odborníka daného oboru, avšak musí být odborníkem na řízení korporací, požadavek seznamovat se s novými poznatky v oboru řízení a správy společností a uplatňovat je v činnosti společnosti a při rozhodování se rozhodovat se znalostí věci a v případě, že člen představenstva nemá potřebné odborné znalosti, povinnost zajistit posouzení daného případu osobou, která potřebné odborné znalosti má.“⁴² Dle J. Dědiče je opět jistá míra odbornosti nutná, a to v oblasti řízení obchodních korporací.

Zcela jiný pohled na danou otázku nabízí P. Čech⁴³, který se věnuje vlastnostem optimálního člena statutárního orgánu. Komparací zahraniční právní doktríny dochází k názoru, že požadovanou kvalitou řádného hospodáře není ani přílišná opatrnost ani obliba v podstupování přehnaného rizika při správě majetku společnosti. Podle P. Čecha tak „Ideál leží zhruba na půli cesty mezi starostlivým, leč poněkud úzkoprým „správcem“ a odvážným a kreativním dobrodruhem s novátorskými nápady, které mění svět. Přílišný výkyv na tu či onu stranu pomyslného

⁴⁰ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 155.

⁴¹ § 159 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴² J. Dědič in DĚDIČ, J., *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, s. 2417.

⁴³ ČECH, P., *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3., s. 5.

*charakterového spektra se jeví jako nežádoucí.*⁴⁴ Obdobné závěry je možné najít i v judikatuře Nejvyššího soudu, který zdůrazňuje, že „*Náležitá péče totiž nepochybně zahrnuje i péči o majetek akciové společnosti, a to nejen v tom smyslu, aby nevznikla škoda na majetku jeho úbytkem či znehodnocením, ale také aby byl majetek společnosti zhodnocován a rozmnožován v maximální možné míře, jaká je momentálně dosažitelná*“⁴⁵. Ideální hospodář tak není povinen pouze nepůsobit škodu. Nutností je i maximalizace zisku v co možná největším rozsahu.

Výše citovaní autoři se shodují, že pojem péče řádného hospodáře nezahrnuje péči odbornou. Pokud člen statutárního orgánu v rámci své činnosti narazí na situaci, jejíž řešení přesahuje jeho znalosti a dovednosti, je povinen zajistit odbornou pomoc a takto pověřeného profesionála kontrolovat. To však dle právní teorie neznamená, že by jistá míra odbornosti nebyla nutná. Je nepochybně zcela legitimní požadovat po členech řídicích orgánů obchodních korporací určitou úroveň potřebných znalostí. Občanský zákoník obecně stanovuje přísnější právní režim pro osoby, které se veřejně přihlásí k výkonu odborného povolání či příslušnosti k určitému stavu⁴⁶. V ustanovení § 159 dokonce presumuje nedbalost osob, které si při přijetí funkce musely vědět, že péče řádného hospodáře nejsou schopny⁴⁷. Uvedení autoři však při definování potřebné míry znalostí mnohdy nereflektují různorodost kapitálových společností a pestrost rolí jednotlivých členů orgánů. V praxi kupříkladu budou kladeny značně rozdílné požadavky na manažera řídicího strategické investice významné akciové společnosti a na osobu spravující soukromý domov pro seniory. Zvláště problematickým se ve světle těchto připomínek jeví obecně aplikovatelný požadavek na odbornost v oblasti řízení obchodních korporací vyjádřený J. Dědičem. Obdobně lze uvažovat i o vlastnostech ideálního hospodáře, tak jak je vymezuje P. Čech. Členové orgánů jsou zpravidla voleni společníky obchodních korporací, kteří by měli mít možnost vybírat osoby, které disponují jimi preferovanými vlastnostmi a dovednostmi. Ostatně nic nebrání tomu, aby si společnost s členem statutárního

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.

⁴⁶ § 5 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁷ § 159 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

orgánu konkrétní požadavky na odbornost dohodla⁴⁸. Obdobnou kritiku vyjádřila i L. Krtoušová, která s ohledem na vývoj britské judikatury upřednostňuje diferenciaci rozsahu povinností členů orgánů na základě druhu dané korporace a role posuzované osoby v rámci společnosti⁴⁹. Podrobněji se však dané problematice budu věnovat v následující kapitole.

1.4. Kvalita péče ve Velké Británii

Britská právní doktrína historicky nepožadovala po členech řídicích orgánů obchodních korporací rozsáhlé odborné znalosti. Typickým příkladem je rozhodnutí *Re Brazilian Rubber Plantations and Estates Ltd*⁵⁰, kde soudce Neville zdůraznil, že manažeři nemusí disponovat zvláštní kvalifikací či dovedností související s předmětem podnikání jimi řízené společnosti. Přístup ke kvalitě péče tak byl tradičně postaven na subjektivním principu. Po členech řídicích orgánů obchodních korporací nebyla vyžadována péče, která by neodpovídala jejich znalostem a zkušenostem. V současné době, která je poznamenána zakotvením objektivně – subjektivního testu vynaložené péče v ustanovení § 174 Companies Act, již tento přístup k požadavkům na odbornost není relevantní⁵¹. Výkon funkce je tak mimo subjektivního ohledu nyní posuzován i ve světle znalostí, dovedností a zkušeností, které lze očekávat od osob v obdobném postavení⁵². Jak již bylo popsáno výše, Soud v rozhodnutí *Re Barings plc* označil povinnost disponovat znalostmi a povědomím ohledně podnikatelských aktivit společnosti za součást institutu řádné péče. Soudce Jonathan Parker navíc dodal, že manažer, který nerozumí podnikání jím řízené společnosti, zřejmě není schopen přijímat informovaná obchodní rozhodnutí⁵³.

Vymezení nezbytné míry znalostí zůstalo v rukou soudů. Často citovaným rozhodnutím v této oblasti je *Re Queens Moat Houses plc, Secretary of State for*

⁴⁸ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 155.

⁴⁹ KRTOUŠOVÁ, L., *Péče řádného hospodáře: odpovídá britskému konceptu duty of care, skill and diligence*, Obchodněprávní revue, 2013, č. 10, str. 282.

⁵⁰ (1911) 1 CH 425, 437.

⁵¹ FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN C., *Mayson, French and Ryan on Company Law*. 31. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 489.

⁵² § 174, Companies Act 2006.

⁵³ *Re Barings plc (No 5) Secretary of State for Trade and Industry v Baker (No 5)* (1999) 1 BCLC 433, 528.

*Trade and Industry v Bairstow (No 2)*⁵⁴. V tomto případě došlo k vyplacení nepřiměřených dividend, jejichž výše byla určena na základě zavádějících účetních podkladů připravených finančním ředitelem. Soud posoudil výkon funkce jednoho z členů orgánu společnosti, který nebyl vzdělán v oblasti účetnictví, s ohledem na objektivní hlediska, tedy jak by v obdobném postavení jednala jiná rozumně pečlivá osoba, a ve světle subjektivního testu, kdy zohlednil dvacetileté zkušenosti dané osoby s řízením korporací. Manažer byl prohlášen odpovědným za porušení povinnosti řádné péče a diskvalifikován z funkce. Soud v citovaném rozhodnutí připustil, že porušení povinností nespočívalo v chybném porozumění specifickým aspektům účetní dokumentace, tedy specializovaným údajům překračujícím znalosti daného člena řídicího orgánu. Vzhledem k bohatým zkušenostem a znalostem záležitostí týkajících se dané společnosti však měl být člen orgánu schopen rozpoznat, že účetní podklady ukazují nereálné výsledky hospodaření.

Dalším příkladem rozhodovací praxe britských soudů je *Re Continental Assurance Co of London plc*⁵⁵. V daném případě byli členové řídicích orgánů pojišťovny nařčeni likvidátory společnosti z přijetí nesprávné účetní politiky, která zakryla, že společnost je insolventní. Soud neuznal členy orgány odpovědnými za porušení standardů řádné péče a poznamenal, že právní předpisy ani judikatura soudů neukládají manažerům povinnost disponovat nerealisticky vysokým rozsahem znalostí. Soudce Park k tomu poznamenal, že členové řídicích orgánů bezesporu musí rozumět základním principům účetnictví, zároveň musí být schopni s pomocí odborníků porozumět jim předkládaným dokumentům, zapojit se do diskuse o účetnictví společnosti a klást rozumné dotazy osobám, na něž bylo zajišťování účetnictví delegováno. Soudce Park tak vyloučil, že by osoby ve vedení korporace byly povinny disponovat znalostmi specifických detailů účetnictví, které lze očekávat od specialistů v oboru⁵⁶.

Popsaná rozhodnutí jednoznačně vylučují, že by osoby podílející se na řízení korporací musely být v režimu právní úpravy Velké Británie odborníky v různých oblastech týkajících správy společností. Disponují-li však specifickými znalostmi či

⁵⁴ (2005) 1 BCLC 136.

⁵⁵ (2007) 2 BCLC 287.

⁵⁶ *Re Continental Assurance Co of London plc* (2007) 2 BCLC 287, 402-3.

dovednostmi, musí je při výkonu funkce využívat. Přestože odbornost není obecně vyžadována, určitá míra znalostí je nutná. Členové řídicích orgánů musí být schopni porozumět stanoviskům odborníků, základním otázkám správy obchodních společností a aktivně se zajímat o podnikání jimi řízené korporace. Tento výklad požadavků týkajících se odbornosti členů orgánů společnosti je v zásadě shodný s českou právní úpravou.

Britské právo obsahuje obecný korektiv, který v České republice není v rámci teorie příliš diskutovanou možností interpretace institutu péče řádného hospodáře. Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, soudce Jonathan Parker v rozhodnutí *Re Barings* uvedl, že nelze formulovat všeobecně použitelné pravidlo o požadavcích týkajících se odbornosti, znalostí a dovedností osob řídicích obchodní korporace, takže rozsah povinnosti řádné péče a otázka jejího splnění bude vždy záležet na okolnostech jednotlivých případů a roli konkrétních osob v rámci řízení obchodní korporace. Tento přístup zohledňuje různorodost kapitálových společností či pestrost rolí jednotlivých členů orgánů a tím jednoznačně lépe odráží realitu současné komerční praxe.

Ve Velké Británii dokonce zaznívají hlasy volající po změně zákonné definice objektivního hlediska na test spočívající v posouzení vynaložené péče s ohledem na dovednosti rozumně očekávatelné od osoby působící ve stejné roli v obdobném typu obchodní společnosti⁵⁷. Taková změna není v českém právním prostředí nutná, protože zákon o obchodních korporacích podobnou úpravu obsahuje, když zakotvuje povinnost posuzovat vynaloženou péči s ohledem na obdobnou situaci a postavení v obdobném orgánu⁵⁸. Otázka posunu přístupu směrem k reflexi různorodosti trhu obchodních korporací tak závisí na výkladu platných a účinných právních předpisů.

1.5. Objektivní a subjektivní model péče

Právní doktrína obecně rozlišuje dva standardy, v jejichž světle je nutné posuzovat péči vynaloženou členy řídicích orgánů kapitálových společností při výkonu funkce. Prvním standardem je tzv. objektivní model, na jehož základě se

⁵⁷ FINCH, V., Who Cares About Skill and Care?. *The Modern Law Review*. 1992, č. 55, str. 203.

⁵⁸ § 52 odst. 1 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

případné porušení povinností posuzuje podle míry péče, kterou by za daných okolností poskytla fiktivní rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení. Druhým standardem je tzv. subjektivní model, který akcentuje posouzení vynaložené péče s ohledem na konkrétní vlastnosti, schopnosti a dovednosti jednotlivých členů orgánů.

Oba výše zmíněné modely mají své zastánce i odpůrce. P. Čech⁵⁹ je podporovatelem subjektivního standardu péče, když uvádí, že tento systém „*Spravedlivěji reflektuje osobní vlohy a dispozice osob pověřených obchodním vedením a dovoluje účinněji realizovat představy společníků o optimální koncepci řízení a správy společnosti.*“, zatímco „*Objektivizace povinné péče glorifikuje průměrnost. Měřítko řádného hospodáře sice zvyšuje požadovaný standard u členů orgánů, kteří o vlastní záležitosti nedbají dost obezřetně. Současně ale snižuje laťku na běžný průměr i tam, kde by subjektivní přístup mohl být pro společnost výhodnější, vzhledem ke speciálním vlastnostem, schopnostem či zkušenostem zvoleného kandidáta.*“ Opačný názor zastává J. Bejček, který se domnívá, že „*z povahy obchodních společností vyplývá spíše objektivní standard požadavků na výkon funkcí, které nelze přizpůsobovat a měnit podle toho, kdo se právě ve funkci nachází. Ad absurdum by subjektivizace takových požadavků mohla vést i ke snižování nebo vylučování odpovědnosti člena představenstva za škodu, kterou způsobil (...), neboť ze svého pohledu vynaložil dostatečně „náležitou“ péči.*“⁶⁰.

Jednotlivé argumenty lze shrnout do několika hlavních bodů. Subjektivní model reflektuje svobodu rozhodování společníků kapitálových obchodních společností související s výběrem konkrétních členů orgánů a zároveň umožňuje posoudit výkon funkce vzhledem k individuálním předpokladům osob, které takovou funkci v řídicích orgánech vykonávají. Na druhou stranu tento přístup může vést k limitaci odpovědnosti členů statutárních orgánů, a to na základě argumentu spočívajícího v omezených možnostech některých manažerů. Objektivní model oproti tomu vylučuje omezení odpovědnosti ledabylých členů řídicích orgánů, kteří přistupují nedbale i ke správě vlastních záležitostí. Na druhou stranu však tento systém nevyžaduje po schopných a vzdělaných osobách využití jejich expertních

⁵⁹ ČECH, P., *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 5.

⁶⁰ BEJČEK, J., *Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností*. Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 617.

dovedností. Z přehledu výhod a nevýhod posuzovaných přístupů lze dovést, že optimální řešení spočívá v kombinaci obou modelů. Výkon funkce by v takovém režimu byl posuzován s ohledem na dovednosti konkrétních členů orgánů a zároveň i poměřován s péčí, kterou by za daných okolností poskytla fiktivní rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení. Objektivně – subjektivní princip by tak nastavil mantinely pro výkon funkce a zároveň zajistil, že určité nadstandardní vlastnosti budou využívány.

Standard péče, který je po členech řídicích orgánů společností vyžadován, byl v českém právním prostředí široce diskutovanou problematikou. Postupně se však dospělo k závěru, že vhodným měřítkem výkonu funkce je hledisko objektivní⁶¹. V praxi však potřebná úroveň péče nebyla vykládána na bázi pohledu třetí rozumně pečlivé osoby. I. Štenglová zastávala v režimu úpravy obsažené v obchodním zákoníku názor, že „*Pod pojmem péče řádného hospodáře si lze (...) představovat takovou péči, jakou by hospodář, který je vybaven potřebnými znalostmi a dovednostmi a chová se odpovědně a svědomitě, pečoval o svůj vlastní majetek*“⁶². Obdobná východiska posléze přijal ve svých rozhodnutích i Nejvyšší soud⁶³.

Srovnání náležité péče při řízení společnosti a při obstarávání záležitostí týkajících se správy vlastního majetku přinášelo mnohé nejasnosti. Někteří autoři tento přístup kritizovali. B. Havel označuje tento příměr za nepřesný, protože nezohledňuje rozdíl mezi vlastníkem a správcem věci⁶⁴. Podle B. Havla „*Vlastník totiž není nucen se o svou věc starat a není možné z nestarání dovozovat, že není řádný hospodář – je pánem věci. U správce je tomu naopak, ten plní pokyny, sleduje fiduciární povinnosti, sleduje riziko se zohledněním zájmů společníků (kolektivních) – tedy sleduje zcela jinou osu, než jakou by sledoval, byl-li by vlastníkem.*“⁶⁵ L. Balýová zase tento výklad pokládá za přehnaně konzervativní a nerespektující

⁶¹ ČECH, P., Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 4.

⁶² ŠTENGLOVÁ, I.: *Odpovědnost a nezávislost statutárních orgánů kapitálových společností podle českého práva*, Právo a podnikání, 2002, č. 12, str. 29.

⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

⁶⁴ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 152.

⁶⁵ Tamtéž.

únosnou míru rizika, které je součástí obchodních vztahů⁶⁶. Oběma zmíněným názorům lze dát za pravdu. Zvláště pak tomu, který zdůrazňuje diferenciaci postavení vlastníka a správce. Vlastník disponuje velmi širokým oprávněním, které mu umožňuje nakládat s věcí dle vlastního uvážení. Oproti tomu správce obecně takto široké možnosti nemá. Test založený na standardu, který je spojen s obstaráváním vlastních záležitostí, se tak jeví jako nevhodný. Změna aplikovaného modelu však přišla až s účinností rekodifikace soukromého práva. Od 1. 1. 2014 je tak rozhodujícím hlediskem úroveň péče, kterou by poskytla rozumně obezřetná osoba v podobném postavení. Tato formulace reflektující odlišné postavení správce a vlastníka věci se vzhledem k předchozím nejasnostem zdá být tím správným krokem.

Standard posuzování vynaložené péče však v českém právním prostředí není čistě objektivní. Nejvyšší soud již dříve judikoval, že „*Má-li však člen představenstva určité odborné znalosti, schopnosti či dovednosti, lze z požadavků náležité péče (§ 194 odst. 5 obch. zák.) dovodit, že je povinen je při výkonu funkce – v rámci svých možností - využívat*“⁶⁷. Řádný hospodář tak musí dát společnosti k dispozici všechny své profesionální dovednosti, pro které byl do funkce zvolen. Skrze rozhodovací praxi soudů tímto dochází k subjektivizaci zákonem zakotveného objektivního principu. Rekodifikace soukromého přináší pouze změnu formulace standardu, který vytváří základ pro posuzování výkonu funkce. Charakter testu, tedy objektivní hledisko, jako takový zůstává zachován. Z povinnosti využít zvláštních znalostí lze dovodit, že subjektivní prvek nesnižuje standardy péče řádného hospodáře, ale naopak klade vyšší nároky na kvalifikované členy statutárních orgánů. V režimu nové právní úpravy tak není důvod k odklonu od závěrů vyřčených soudem. Obdobně se k této otázce staví i někteří autoři⁶⁸.

Jak již bylo naznačeno výše, subjektivizace objektivního testu představuje optimální řešení otázky týkající se standardu péče vynaložené při výkonu funkce. Preferovaný přístup jednoznačně klade vysoké požadavky na členy statutárních

⁶⁶ BALÝOVÁ, L., *Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace*. Obchodněprávní revue, 2014, č. 7-8, s. 212.

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006.

⁶⁸ Například BALÝOVÁ, L., *Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace*. Obchodněprávní revue, 2014, č. 7-8, s. 213; HÁMORSKÁ, A., *Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci*. Obchodněprávní revue, 2012, č. 9, s. 250.

orgánů a mohl by dokonce vést k omezení počtu osob ochotných se této činnosti věnovat⁶⁹. Striktní výklad objektivního testu může vést k odpovědnosti osob vykonávajících funkci dle svého nejlepšího vědomí a svědomí, které však nedokázaly vyhovět vysokým standardům⁷⁰. Problematickým může být i subjektivní test kladoucí na manažery se zvláštními znalostmi a dovednostmi vyšší nároky. Přísný výklad by jednoznačně mohl ignorovat, že i ten nejvzdělanější a nejzkušenější manažer může občas udělat v rámci své pracovní činnosti chybu⁷¹. Autor této práce na jednu stranu připouští, že jsou to právě obchodní korporace samotné, které by měly určovat požadavky na odbornost svých manažerů, na druhou stranu však obhájí zavedení dosti striktního modelu, v jehož světle je výkon těchto osob posuzován. Domnívám se, že nastavení vysokých nároků nezamezí podstupování únosného rizika při rozmnožování majetku společnosti ani nepřinese nepřekonatelné překážky výkonu funkce. Jak připomíná Nejvyšší soud, je nereálné v rámci péče řádného hospodáře požadovat naprostou správnost a bezchybnost všech opatření. Pro řádný výkon funkce je tak klíčové jednat ve prospěch společnosti, opatřit si dostatek informací a neupřednostňovat své zájmy či zájmy třetích osob⁷². Členové řídicích orgánů jsou tak spíše po právní stránce odpovědny za řádný výkon funkce, nikoliv za výsledek jejich činnosti⁷³. Přísný model posuzování vynaložené péče tak neovlivní akceschopnost statutárních orgánů a neomezí ochotu vykonávat funkci, pouze nastaví procedurální pravidla pro rozhodování. V tomto ohledu je pak zcela legitimní vyžadovat to nejlepší, čeho jsou dané osoby za určitých podmínek schopny. Objektivně – subjektivní model navíc obsahuje požadavek na hodnocení vynaložené péče na základě povahy společnosti a role jednotlivých členů orgánů, protože posuzuje výkon funkce podle hlediska rozumně pečlivé osoby v obdobném postavení, a to s přihlédnutím k dovednostem konkrétních osob. Ve své podstatě tak podporovaný test nevylučuje autorem navrhovaný přístup ke kvalitě řádné péče.

Prezentovaným závěrům svědčí i současné chápání role kapitálových obchodních korporací ve společnosti. Moderní trendy ukazují, že obchodní

⁶⁹ RILEY, C., *The Company Director's Duty of Care and Skill: The Case for an Onerous but Subjective Standard*. *Modern Law Review*, 1999, č. 697, s. 705.

⁷⁰ Tamtéž, s. 712.

⁷¹ Tamtéž, s. 719.

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.

⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2869/2011.

společnosti tvoří různé skupiny osob, jejichž zájmy mohou být značně odlišné. Hlavním cílem tak není uspokojovat pouze společníkovou touhu po vysokých dividendách. Při rozhodování je třeba vzít v potaz i dopad jednotlivých opatření na zaměstnance a další subjekty. Úkolem členů řídicích orgánů je pak všechny tyto zájmy poměrně uspokojovat a vyvažovat. S. Černá k tomuto přístupu uvádí, že „*Tyto myšlenky našly svůj výraz v teorii stakeholder value. Podle ní není pro osoby řídicí společnost základní maximou jednání naplňovat zájem společnosti a akcionářů na trvale vysokém kursu akcií, ale jejich povinnost se spatřuje v respektování a sladění zájmů všech osob, které svým specifickým přínosem přispívají k úspěchu společnosti, tedy zaměstnanců, kteří investují svou pracovní sílu, inteligenci a tvořivost, dodavatelů i zákazníků kupujících konečné produkty.*“⁷⁴ Přehled zájmů společnosti se navíc neomezuje pouze na subjekty, které se podílí na jejím fungování a úspěchu. Obchodní korporace musí přihlížet i k potřebám lidské společnosti jako celku. Tento koncept, který bývá označován jako *corporate social responsibility*, tedy jakási společenská odpovědnost, je uznáván i českou právní doktrínou. I. Štenglová a B. Havel uvádí, že „*Je nicméně korektní uznat, že člen orgánu, a tedy celá korporace, musí při svém jednání také ctít sociální a environmentální okolnosti její činnosti – nikoliv ve smyslu přímé vynutitelné povinnosti, ale v režimu udržitelnosti zdravého vývoje lidské společnosti. Vždy je proto třeba promítat do zájmů společnosti aktuální potřeby lidské společnosti a její zájmy na zdraví lidí, životním prostředí apod.*“⁷⁵ Sladit všechny tyto zájmy je bezesporu velmi náročným, ne-li dokonce nesplnitelným úkolem. Pokud má tento přístup najít své uplatnění v praxi, je naprosto nezbytné klást vysoké nároky na členy řídicích orgánů obchodních korporací. Jinak se vystavujeme riziku, že popsany princip zůstane pouze teoretickou poučkou z učebnic korporátního práva. Proto je dle názoru autora obhajitelné nastavení přísných pravidel týkajících se standardů posuzování řádné péče.

Uvedené závěry lze doložit i vývojem chápání role korporací ve Velké Británii. Britská právní doktrína tradičně uznávala tzv. princip *shareholder value*. To znamená, že členové orgánů musí při správě společnosti jednat v nejlepším zájmu

⁷⁴ ČERNÁ, S. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 243.

⁷⁵ I. Štenglová a B. Havel in ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P., *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 135.

společníků a řídit korporaci takovým způsobem, který povede k maximalizaci zisku společníků bez ohledu na nároky dalších osob⁷⁶. Nelze však přehlížet, že tento přístup již ve své původní podobě není aplikován. Inspiračním zdrojem pro změnu byla tzv. Berle – Dodd debata ze třicátých let minulého století. Výsledkem této odborné disputace byl převažující názor chápající korporaci v širších společenských souvislostech, a to jako souhrn osob podílejících se na úspěchu společnosti⁷⁷.

Odklon od tradiční doktríny našel svůj odraz i v Companies Act, který sice obecně pro členy řídicích orgánů zakotvuje povinnost jednat způsobem podporujícím úspěch jimi řízené společnosti a užitek jejich společníků jako celku, ale zároveň stanovuje demonstrativní výčet aspektů, které musí být v rámci této činnosti brány v potaz⁷⁸. Manažeři se tak při výkonu funkce musí ohlížet na dlouhodobé důsledky jejich rozhodování, na zájmy zaměstnanců společnosti a potřebu rozvíjet vztahy korporace s dodavateli, zákazníky a dalšími osobami. Další aspekty hodné pozornosti představuje dopad podnikatelské činnosti na komunitu a životní prostředí, potřeba udržení pozitivní reputace společnosti opírající se o vysoký standard chování v obchodních vztazích a nutnost spravedlivého jednání odpovídající vzájemným vztahům mezi společníky. V současnosti tudíž hlavním předmětem zájmu nejsou pouze vlastníci podílů. Obchodní korporace se v rámci své činnosti musí ohlížet na zájmy různých osob a lidské společnosti.

Kodifikace výčtu partikulárních zájmů sama o sobě samozřejmě nevyřeší všechny potenciální problémy. Komplikovanou se jeví především otázka vynutitelnosti popsaných standardů chování. Ve Velké Británii autoři věří, že jsou to právě reprezentanti korporací jednající jejich jménem, kteří jsou zodpovědní za uspokojení všech rozdílných společenských zájmů⁷⁹. V takovém případě, jak již bylo popsáno výše, je zcela legitimní klást na členy řídicích orgánů vysoké nároky reprezentované striktním objektivně – subjektivním standardem posuzování řádné péče.

⁷⁶ KEAY, A., *Company directors behaving poorly: disciplinary options for shareholders*. Journal of Business Law, 2007, s. 656.

⁷⁷ DODD, E., *For whom are corporate managers trustees?*, Harvard Law Review, 1932, č. 45, s. 1145-1163.

⁷⁸ § 172, Companies Act 2006.

⁷⁹ SWEENEY-BAIRD, M., *The role of the non-executive director in modern corporate governance*. The Company Lawyer, 2006, č. 27, s. 68.

1.6. Objektivně - subjektivní standard ve Velké Británii

Standard posuzování řádné péče byl v britském právu tradičně pojímán jako subjektivní. Typickým příkladem takového přístupu je rozhodnutí ve věci *Re Cardiff Savings Bank*⁸⁰. V daném případě bylo prezidentem banky zvoleno dítě aristokratického původu ve věku šesti měsíců. Šlechtic se během výkonu své funkce nezapojoval do řízení společnosti a jednání orgánu, jehož byl členem, se zúčastnil pouze jednou. Přesto nebyl shledán zodpovědným za porušení řádné péče. Soud v rozhodnutí uvedl, že manažeři v zásadě nejsou povinni navštěvovat schůze orgánů a zasahovat do správy obchodní korporace. Odpovědnost za porušení povinností člena řídicích orgánů tak záleží na míře zapojení do záležitostí společnosti a na schopnostech konkrétních osob ve vedení korporace.

Nejčastěji citovaným rozhodnutím je však *Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd*⁸¹. V tomto případě žaloval likvidátor členy řídicího orgánů obchodní korporace pro porušení povinností řádné péče spočívající v neodhalení podvodu spáchaného jedním z jejich kolegů, na jehož základě utrpěla společnost značné finanční ztráty. Dva manažeři byli soudem prohlášeni odpovědnými za porušení svých povinností. Soudce Romer v rozhodnutí formuloval subjektivní test, který na dlouhou dobu ovlivnil posuzování vynaložené péče ve Velké Británii. Dle mínění Romera členové orgánů nejsou povinni během výkonu funkce prokazovat vyšší úroveň péče, než lze očekávat od osoby oplývající jejich znalostmi a zkušenostmi. Manažeři navíc nejsou zavázáni soustavně věnovat pozornost záležitostem společnosti a účastnit se všech schůzí jednotlivých orgánů. Na závěr pak dodal, že povinnosti spojené s výkonem funkce lze v zásadě přenechat někomu jinému a spoléhat se, při absenci jakéhokoli podezření, na poctivost plnění těchto závazků pověřenou osobou⁸².

Rozhodnutí ve věci *Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd* tradičně v očích většiny právních teoretiků symbolizovalo zakotvení čistě subjektivního standardu

⁸⁰ (1892) 2 Ch 100.

⁸¹ (1925) Ch 407.

⁸² *Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd* (1925) Ch 407, 429.

posuzování náležité péče⁸³. Dlouhou dobu tak byla ignorována skutečnost, že nebyla v popsaném případě aplikována pouze subjektivní hlediska. Bližší prostudování textu rozsudku prozradí jistý stupeň objektivity. Soudce Romer zformuloval zároveň jednoduchý objektivní standard založený na péči, kterou lze očekávat od běžného člověka jednajícího ve vlastních záležitostech⁸⁴. Tuto skutečnost reflektoval například A. Hicks, který se domnívá, že soud v daném rozhodnutí aplikoval duální test založený na subjektivních i objektivních faktorech⁸⁵.

Definitivní posun v chápání standardu, v jehož světle je výkon funkce posuzován, přinesla až rozhodovací praxe devadesátých let minulého století. Lord Hoffmann ve věci *Norman v Theodore Goddard*⁸⁶ navrhl objektivní hledisko spočívající v požadavku na dovednosti členů orgánů, které mohou být očekávány od osob plnících konkrétní povinnosti. K formulaci duálního objektivně - subjektivního testu si pak vypůjčil ustanovení britského insolvenčního zákona⁸⁷ (dále jen „Insolvency Act 1986“), které mimo znalostí a zkušeností osob v obdobném postavení klade důraz i na vlastnosti konkrétních osob, které vykonávají předmětnou funkci.

Tento přístup byl pak následně potvrzen v rozhodnutí *Re D'Jan of London*⁸⁸. V tomto případě manažer společnosti podepsal formuláře týkající se pojištění proti požáru, aniž by dokumenty četl. Návrhy, které byly připraveny jedním ze zaměstnanců společnosti, však obsahovaly chyby. Soud připustil, že vzhledem k pracovnímu vytížení nelze po členech orgánů obchodních korporací požadovat, aby četli všechny dokumenty, které jsou jim předloženy k podpisu. V daném případě se však jednalo o jednoduchý formulář obsahující několik otázek, jehož pročtení by nepřineslo podstatnou časovou ztrátu. Lord Hoffmann opět aplikoval test obsažený v úpravě Insolvency Act 1986, který označil za použitelný i v situacích nedotýkajících se insolvence jako takové. Skrze objektivně – subjektivní standard byl

⁸³ FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN C., Mayson, French and Ryan on Company Law. 31. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 488.

⁸⁴ *Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd* (1925) Ch 407, 429.

⁸⁵ HICKS, A., Directors' liability for management errors. *Law Quarterly Review*, 1994, č. 110, s. 392.

⁸⁶ (1991) BCLC 1028.

⁸⁷ § 214 odst. 4, Insolvency Act 1986.

⁸⁸ (1994) 1 BCLC 561.

manažer společnosti prohlášen odpovědným za porušení povinnosti řádné péče. Někteří autoři s ohledem na prvky objektivní v *Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd* nepovažují rozhodnutí Lorda Hoffmanna za opravdový odklon od tradičního testu, v jehož světle byl výkon funkce členů řídicích orgánů obchodních korporací ve Velké Británii hodnocen⁸⁹. Nicméně lze jednoznačně říci, že rozsudky *Norman v Theodore Goddard* a *Re D'Jan of London* vymezily jasněji standardy posuzování řádné péče⁹⁰.

Popsaný vývoj rozhodovací praxe soudů byl završen při kodifikaci práva obchodních společností ve Velké Británii. V úvahu přicházely tři varianty, a to objektivní, subjektivní a duální test. Komise se nakonec přiklonila k přijetí smíšeného objektivně – subjektivního modelu, který nedovoluje členům řídicích orgánů společností spoléhat se na nedostatek svých znalostí a zároveň nutí kvalifikované osoby užívat při výkonu funkce svých specializovaných dovedností⁹¹. Companies Act⁹² tak přejímá úpravu Insolvency Act 1986⁹³ prosazovanou Lordem Hofmannem. Britská právní doktrína, charakteristická postupným zaváděním objektivních prvků do subjektivního testu, dospěla k duálnímu testu jinou cestou než ta česká, která naopak skrze soudní výklad péče řádného hospodáře subjektivizovala objektivní standard. Výsledek je však takřka totožný. Český zákonodárce měl v rámci rekodifikace soukromého práva unikátní šanci formulovat pravidla duálního testu přímo v úpravě zákona o obchodních korporacích. Nestalo se tak. Nezbývá než doufat, že proces kodifikace nebude trvat více než sto let, tak jako tomu bylo v případě Velké Británie.

⁸⁹ HICKS, A., *Directors' liability for management errors*. Law Quarterly Review, 1994, č. 110, s. 392.

⁹⁰ ARSALIDOU, D., *The Impact of Section 214 of the Insolvency Act 1986 on Directors' Duties*. Company Lawyer, 2001, č. 22, s. 23.

⁹¹ Law Commission and Scottish Law Commission, *Company Directors: Regulating Conflicts of Interests and Formulating a Statement of Duties* (Law Com. No. 261), London: Stationery Office, 1999, s. 50. Dostupné z: <http://www.lawcom.gov.uk/project/company-directors-regulating-conflicts-of-interest-and-formulating-a-statement-of-duties/>.

⁹² § 174 odst. 2, Companies Act 2006.

⁹³ § 214 odst. 4, Insolvency Act 1986.

2. Povinnost loajality

2.1. Povinnost loajality v České republice

Po rekonstrukci soukromého práva zákonná definice péče řádného hospodáře obsahuje výslovné zakotvení povinnosti loajality. Takový závazek lze nicméně dovodit i z podstaty institutu zastoupení, když občanský zákoník zakazuje jednat v rozporu se zájmy zastoupeného⁹⁴. Povinnost loajality není v českém právním řádu novinkou. Judikatura již v režimu úpravy obchodního zákoníku dovodila, že „*Povinností každého z členů představenstva ve smyslu ustanovení § 194 odst. 5 věta první obchodního zákoníku je, aby činnosti, které jsou vykonávány či zajišťovány představenstvem byly prováděny s dobrou péčí, tedy ku prospěchu společnosti tak, aby nebyly poškozovány zájmy společnosti a jejich členů, tedy tak, aby takováto činnost byla pro společnost přínosem*“⁹⁵. Členové statutárních orgánů tak musí jednat v nejlepším zájmu obchodní korporace. Povinnost loajality je v občanském zákoníku vymezena jako jeden ze samostatně aplikovatelných požadavků péče řádného hospodáře. Důsledkem je, jak podotýká J. Lasák, že „*zákon nečiní (z hlediska protiprávnosti) rozdíl mezi porušením řádné péče a porušením povinnosti loajality*“⁹⁶. Upřednostňování jiných zájmů tak samo o sobě může vést k odpovědnosti za porušení povinností stanovených členům statutárních orgánů pro oblast správy společností.

Důležitým tématem je vymezení zájmu, který členové řídicích orgánů musí při výkonu funkce sledovat. I. Štenglová a B. Havel s odkazem na § 212 odst. 2 občanského zákoníku vykládají loajalitu jako povinnost hájit zájem celku, tedy korporace a jejích společníků⁹⁷. Otázkou zůstává, do jaké míry je člen statutárního orgánu vázán povinností loajality vůči vlastníků podílů. J. Lasák⁹⁸ v tomto ohledu upozorňuje na skutečnost, že zájem obchodní korporace nemusí být za každé situace shodný se zájmem jejích společníků. Zároveň dodává, že i strategie konkrétních

⁹⁴ § 437 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 6 Tdo 168/2007.

⁹⁶ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 424.

⁹⁷ I. Štenglová a B. Havel in ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P., *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 135.

⁹⁸ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 421.

podílníků se s ohledem na mnoho faktorů, jedná se zejména o velikost podílů, úroveň diverzifikace vlastnického portfolia, krátkodobé a dlouhodobé cíle, mohou velmi výrazně lišit⁹⁹. Členové statutárních orgánů tak ani reálně nemohou být schopni uspokojovat všechny partikulární zájmy. Zákon jim to ani nedovoluje. Obchodní korporace je právnickou osobou s vlastní právní osobností. Členové orgánů jsou tak zavázáni jednat s péčí řádného hospodáře vůči společnosti, nikoliv vůči společníkům jako takovým. Obdobný názor zastává i Nejvyšší soud, který ve své rozhodovací praxi již v minulosti zdůraznil, že „*Součástí náležité péče bylo mimo jiné i to, že člen představenstva dává při rozhodování v představenstvu přednost zájmům společnosti před zájmy akcionáře, který jej do představenstva vahou svých hlasů prosadil, a nenechá se při výkonu funkce tímto akcionářem ovlivňovat (povinnost loajality)*.“¹⁰⁰ Jednoznačně nelze přehlížet skutečnost, že korporace je ve své podstatě společenstvím osob¹⁰¹. Společníci tak hrají podstatnou roli a jejich představy o fungování společnosti musí být zohledněny. To však neznamená, že jsou členové řídicích orgánů povinni při rozhodování brát v potaz všechny rozdílné cíle jednotlivých vlastníků podílů. Zájem společníků, tak jak uvádí I. Štenglová a B. Havel, je spíše nutné chápat jako zájem na prosperitě celku, tedy obchodní korporace a jejich společníků jako jakéhosi celistvého organismu složeného z jednotlivých prvků.

Co je zájmem společnosti lze vyčíst i ze zakladatelských dokumentů, a to na základě účelu, pro který je společnost inkorporována. Zákon o obchodních korporacích nevyklučuje možnost založení kapitálových společností, tedy společnosti s ručením omezeným a akciové společnost, za účelem podnikatelským i nepodnikatelským. S. Černá k tématu zakladatelských dokumentů uvádí, že „*Ze zakladatelské smlouvy vyplývá nejen vůle jejích účastníků sdružit se k vytvoření právnické osoby, ale i účel, k němuž je společnost vytvořena, tedy vyvíjení podnikatelské či nepodnikatelské činnosti v oblastech vymezených v zakladatelské smlouvě a stanovách. Za zájem společnosti založené za účelem podnikání lze proto považovat její trvání jako hospodářské jednotky zaměřené na rentabilitu podnikání*“

⁹⁹ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 421.

¹⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008.

¹⁰¹ § 210 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

ve vymezených oblastech.“¹⁰² Lze jistě souhlasit s názorem, že základním zájmem obchodní korporace jakožto podnikatele je maximalizace zisku. Nelze však zapomínat, jak již bylo uvedeno výše, že rozmnožování vlastního majetku není jediným cílem všech obchodních aktivit. Členové statutárních orgánů jsou povinni při rozhodování brát v úvahu postavení dalších *stakeholderů*, tedy osob přispívajících k úspěchu korporace. Důležitou roli hraje i veřejný zájem, který nachází uplatnění v teorii *corporate social responsibility*.

Na základě uvedených skutečností lze shrnout, že členové řídicích orgánů jsou povinni jednat v nejlepším zájmu obchodní korporace a jejích společníků jako celku. Dalším zdrojem informací o zájmu společnosti tvoří zakladatelské dokumenty uvádějící účel inkorporace právnické osoby. Při rozhodování samotném je pak třeba přihlížet i k dalším aspektům, a to k zájmům osob podílejících se na úspěchu společnosti a v neposlední řadě i k potřebám lidské společnosti jako takové.

Ochrana zájmu obchodní korporace představuje stěžejní princip charakterizující povinnost loajality. Vymezení konkrétních požadavků je úkolem výkladu. P. Čech mezi projevy loajality řadí na základě poznatků německé právní vědy několik dílčích povinností. Jedná se o „*povinnost nasazení ve prospěch společnosti, řešení konfliktů zájmů, kontrahuje-li člen orgánu či osoba blízká se společností, zákaz využívat příležitosti společnosti (corporate opportunity) ve vlastní prospěch či ve prospěch třetích osob, využití zdrojů společnosti ve vlastní prospěch, přijetí plnění od třetích osob za úkony učiněné z titulu funkce ve společnosti*.“¹⁰³ Stejně závěry lze aplikovat i v režimu české právní úpravy. Požadavek nasazení ve prospěch společnosti lze například dovodit z povinnosti preferovat plnění potřeb korporace¹⁰⁴, povinnosti využívat při výkonu funkce odborných znalostí, schopností či dovedností¹⁰⁵ a omezení možnosti odstoupení z funkce v době, která je pro společnost nevhodná¹⁰⁶. Konflikt zájmů je upraven v ustanoveních § 54 až 58 zákona o obchodních korporacích. Členové statutárních orgánů musí dle těchto pravidel informovat své kolegy a nejvyšší orgán obchodní korporace, případně kontrolní

¹⁰² ČERNÁ, S. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 242.

¹⁰³ ČECH, P., *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 13.

¹⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1194/2005.

¹⁰⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006.

¹⁰⁶ § 59 odst. 5 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

orgán, byl-li zřízen, o možném střetu jejich zájmů se zájmy společnosti či o úmyslu uzavřít s touto korporací smlouvu¹⁰⁷. To samé platí i v případech, kdy v uvedených situacích indikujících možný konflikt zájmů figurují místo daného člena osoby jemu blízké nebo osoby jím ovlivněné či ovládané¹⁰⁸. Stejná pravidla bezesporu dopadají i na situace, kdy člen orgánu získává plnění od třetích osob. Zákaz využívat příležitosti společnosti a její zdroje ve vlastní prospěch lze vyvodit z úpravy zákazu konkurence jednatelů a členů představenstva¹⁰⁹. Obdobně též Nejvyšší soud několikrát označil upřednostňování vlastních zájmů ze strany členů statutárních orgánů před zájmy společnosti za nepřijatelné¹¹⁰.

Ve výčtu dílčích projevů korporační loajality nelze opomenout povinnost mlčenlivosti o důvěrných informacích nabytých členy statutárních orgánů při výkonu funkce. V obchodním zákoníku byl tento závazek výslovně obsažen¹¹¹. Po rekodifikaci soukromého práva však zákonné předpisy tuto povinnost přímo nestanovují. J. Lasák však považuje mlčenlivost za nezbytnou součást péče řádného hospodáře i v režimu nové právní úpravy¹¹². Takové závěry jsou logické. Vyzrazení důležitých informací týkajících se podnikatelské činnosti obchodní korporace zpravidla nebude v zájmu dané společnosti. V zásadě tak nelze pochybovat o tom, že mlčenlivost bude součástí povinnosti loajality i po rekodifikaci soukromého práva.

2.2. Fiduciární povinnosti ve Velké Británii

Fiduciární povinnosti členů řídicích orgánů obchodních korporací ve Velké Británii vychází tradičně z pravidel *equity* a právní úpravy trustů¹¹³. Základní charakteristiku těchto požadavků lze nalézt v rozhodnutí *Aberdeen Railway Co v*

¹⁰⁷ § 54, § 55 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁰⁸ § 54, § 55 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

¹⁰⁹ § 199, § 441 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

¹¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1554/2009; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2974/2012.

¹¹¹ § 194 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník: „Členové představenstva jsou povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu.“

¹¹² J. Lasák in LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 817.

¹¹³ FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN C., *Mayson, French and Ryan on Company Law*. 31. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 468.

*Blaikie Bros*¹¹⁴, kde soud posuzoval platnost kupní smlouvy uzavřené mezi dvěma společnostmi. Po sjednání transakce byl zjištěn možný střet zájmů jedné z osob, která se podílela na vyjednávání jako člen orgánů jedné ze společností a zároveň působila jako společník společnosti druhé. Dohoda byla v daném případě prohlášena za neplatnou. Soud v rozhodnutí upozornil, že jsou to právě členové orgánů, na něž je delegována pravomoc rozhodovat o záležitostech společnosti. Právnícké osoby tak mohou jednat jen prostřednictvím těchto reprezentantů, jejichž povinností je jednat v nejlepší zájmu osoby, kterou zastupují. Manažeři jsou tak zavázáni při správě majetku korporace hájit její zájmy, nikoliv zájmy vlastní či třetí osoby.

Fiduciární povinnosti člena řídicího orgánu představují závazek vůči obchodní korporaci¹¹⁵. Reprezentanti tak nejsou povinni jednat loajálně vůči společníkům, dalším manažerům či věřitelům společnosti¹¹⁶. Praktický dopad tohoto pravidla lze ukázat na rozhodnutí *Peskin v Andersen*¹¹⁷. Předmětem sporu byl prodej části závodu společnosti Royal Automobile Club Ltd, jehož výsledkem bylo vyplacení nemalé částky společníkům této společnosti. Žalobci, v tomto případě bývalí společníci, jejichž účast ve společnosti zanikla před uzavřením transakce, což v jejich případě vyloučilo možnost získání části peněžních prostředků plynoucích z prodeje, zažalovali členy orgánu prodejce pro porušení fiduciárních povinností spočívající v neinformování vlastníků podílů korporace o plánovaném prodeji. Soud žalobu zamítl s tím, že reprezentanti společnosti nejsou zavázáni výkonem fiduciárních povinností vůči společníkům, a to individuálně ani kolektivně. Soudci však zároveň uznali, že v některých situacích, kdy lze prokázat existenci jakéhosi zvláštního faktického vztahu mezi členy orgánů a společníky, je možné identifikovat fiduciární závazky vůči podílníkům. Avšak v daném případě soud nenašel žádný faktický vztah mezi stranami sporu, který by zapříčinil nutnost předání uvedených informací¹¹⁸.

¹¹⁴ (1854) 15 D (HL) 20.

¹¹⁵ § 170 odst. 1, Companies Act 2006.

¹¹⁶ *Brant Investments Ltd v KeepRite Inc* (1991) 80 DLR 161.

¹¹⁷ (2001) 1 BCLC 372.

¹¹⁸ *Peskin v Andersen* (2001) 1 BCLC 372, 384.

Příklad takového faktického vztahu lze nalézt v rozhodnutí *Coleman v Myers*¹¹⁹. Jedná se o rozsudek novozélandského soudu, který byl přijat a citován soudy britskými¹²⁰. V tomto případě soud uvedl, že reprezentanti společnosti byli zavázáni výkonem fiduciárních povinností vůči společníkům, a to konkrétně požadavkem neuvést podílníky v omyl ve věci prodeje jejich podílů. Předmětný závazek vycházel ze skutečnosti, že se jednalo o rodinnou společnost, kde pouto mezi jednotlivými stranami sporu bylo silnější a kde manažeři působili v mnoha ohledech jako rádci společníků.

Z popsaných rozsudků vyplývá, že britská právní doktrína, stejně jako ta česká, chápe povinnost loajality jako závazek vůči společnosti. Soudy ve Velké Británii však připouští, že hranice mezi společníky a korporací není vždy zcela neprostupná. Takový přístup by mohl být inspirací pro soudy v České republice. V předchozích kapitolách již bylo naznačeno, že obchodní společnosti tvoří jednotnou skupinu právnických osob. Tuto situaci je třeba reflektovat. Je zřejmé, že společnost s ručením omezeným, kde jedinými společníky jsou dva bratři, bude v praxi postavena na jiných faktických vztazích, než je tomu u akciové společnosti se stovkami akcionářů. Na závěr je však třeba poznamenat, že formulace jakéhokoli obecného pravidla, které by jasně naznačilo, do které skupiny jednotlivé společnosti patří, je velmi obtížná. K aplikaci popsaného přístupu je tak třeba přistupovat jen vzácně a s ohledem na okolnosti každého případu. Opačný postup by totiž mohl vést k popření jednoho ze stěžejních principů korporátního práva, tedy oddělené právní osobnosti korporací od jejich zakladatelů.

Konkrétní fiduciární povinnosti upravuje Companies Act. Členové řídicích orgánů jsou tak povinni jednat v souladu se společenskou smlouvou a vykonávat své pravomoci k účelům, pro které jim byly zakladatelským dokumentem svěřeny¹²¹. Dalším požadavkem je jednání takovým způsobem, který reprezentanti společnosti považují v dobré víře za podněcující úspěch jimi řízené společnosti a jejich společníků jako celku¹²². Při tomto rozhodování jsou dále, jak již bylo popsáno v

¹¹⁹ (1977) 2 NZLR 225.

¹²⁰ HANNIGAN, B. *Company Law*, 3. vyd., Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 158.

¹²¹ § 171, Companies Act 2006.

¹²² § 172, Companies Act 2006.

předchozích kapitolách, povinni přihlížet k zájmům dalších osob podílejících se na úspěchu korporace a lidské společnosti jako takové. Zákon zakotvuje i povinnost vyhýbat se situacím, ve kterých se zájmy členů orgánů mohou, přímo či nepřímo, dostat do konfliktu se zájmy společnosti¹²³. Toto pravidlo je pak aplikováno zejména v případech týkajících se využívání majetku, informací či příležitostí náležejících do sféry zájmu obchodní korporace¹²⁴. Ke střetu zájmů nedochází ve chvíli, kdy případný konflikt lze rozumně považovat za nepravděpodobný nebo kdy postup schválí ostatní reprezentanti společnosti¹²⁵. Nositelům fiduciárních povinností je dále zakázáno přijímat výhody či plnění od třetích osob z důvodu výkonu funkce nebo na základě jakékoli činnosti související se členstvím v orgánu korporace¹²⁶. Členové řídicích orgánů jsou také povinni deklarovat svůj přímý či nepřímý zájem na navrhovaných transakcích, a to před tím, než se společnost v rámci těchto transakcí zaváže k plnění¹²⁷. Prohlášení není třeba v případě, kdy případný konflikt zájmů lze rozumně považovat za nepravděpodobný, nebo když jsou ostatní členové orgánu o možném střetu zájmů informováni¹²⁸. Pro účely této práce se v dalších kapitolách budu věnovat pouze povinnosti jednat v zájmu obchodní korporace a pravidlu o střetu zájmů, které v mnoha směrech zaujímá roli zákazu konkurence.

2.3. Zákaz konkurence

Součástí loajality je, jak již bylo popsáno v předchozí kapitole, povinnost upřednostňovat zájmy korporace před zájmy vlastními. Členové řídicích orgánů tak v zásadě nesmí konkurovat společnosti. J. Pokorná a E. Večerková charakterizují nepřijatelnou konkurenční činnost jako jednání osoby spjaté se společností jistou formální vazbou, tedy členstvím ve statutárním orgánu, při kterém daná osoba sleduje vlastní zájem a tím poškozuje zájmy obchodní korporace¹²⁹. Zákonná úprava reflektuje tuto situaci stanovením zákazu konkurence.

¹²³ § 175 odst. 1, Companies Act 2006.

¹²⁴ § 175 odst. 2, Companies Act 2006.

¹²⁵ § 175 odst. 4, Companies Act 2006.

¹²⁶ § 176, Companies Act 2006.

¹²⁷ § 177 odst. 1, Companies Act 2006.

¹²⁸ § 177 odst. 6, Companies Act 2006.

¹²⁹ VEČERKOVÁ, E., POKORNÁ, J., *K zákazu konkurenčního jednání v obchodních společnostech*. Právní rozhledy, 1997, č. 12, s. 602.

Zákon o obchodních korporacích vymezuje v § 199 obsah zákazu konkurence pro jednatele společností s ručením omezeným a v § 441 pro členy představenstva akciových společností. Mezi zakázaná jednání patří podnikání v předmětu činnosti obchodní korporace, přičemž takovouto aktivitu je zapovězeno vykonávat i ve prospěch někoho jiného či zprostředkovávat obchody společnosti pro jiné osoby¹³⁰. Dalším nepřijatelnou konkurencí je členství ve statutárních orgánech jiných entit se stejným nebo obdobným předmětem činnosti, ledaže jsou posuzované subjekty součástí koncernu¹³¹. Třetím a posledním omezením členů řídicích orgánů je zákaz podílet se na podnikatelské činnosti jiné společnosti jako společník s neomezeným ručením či jako osoba ovládající další obchodní korporaci se stejným nebo obdobným předmětem činnosti¹³². Uvedený výčet však v zásadě nemusí být úplný. Zakladatelské dokumenty mohou stanovit přísnější režim a rozsah zakázané konkurence rozšířit¹³³.

Zákon o obchodních korporacích v § 442 odst. 1 a § 199 odst. 2 umožňuje prolomení zákazu konkurenčního jednání. Pro prolomení omezení je potřeba, aby člen představenstva akciové společnosti informoval o zakázané činnosti orgán oprávněný k jeho volbě, případně zakladatele při založení obchodní korporace. Orgán odpovědný za volbu člena statutárního orgánu pak následně nesmí s takovým postupem vyslovit nesouhlas. Pokud jsou tyto podmínky naplněny, považuje se konkurenční jednání za povolené. Obdobně upravuje popsanou výjimku zákon pro jednatele společností s ručením omezeným. Ti jsou však povinni informovat všechny společníky.

Otázkou zůstává, co zákonodárce považuje za podnikání v předmětu činnosti obchodní korporace a za stejný nebo obdobný předmět činnosti. I. Štenglová k tomuto tématu uvádí, že *"Při posouzení toho, zda jednatel podniká ve stejném předmětu podnikání, bude vždy třeba vycházet z konkrétních okolností případu. Bude-li tedy mít jednatel podnikatelské oprávnění formulované shodně s některým z*

¹³⁰ § 199 odst. 1 písm. a) a § 441 odst. 1 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

¹³¹ § 199 odst. 1 písm. b) a § 441 odst. 2 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

¹³² § 199 odst. 1 písm. c) a § 441 odst. 3 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

¹³³ § 199 odst. 3 a § 442 odst. 3 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech.

podnikatelských oprávnění společnosti, jeho podnikatelská činnost však nebude fakticky činností konkurenční (např. proto, že společnost i jednatel provozují velkoobchod zemědělskými produkty, ale společnost obchoduje s obilím a jednatel s cukrovou řepou), o porušení zákazu konkurence nepůjde."¹³⁴ V zásadě tak nepřijatelnost konkurenčního jednání bude vždy posuzována podle skutečně vykonávané obchodní činnosti. Zákaz konkurence dopadá pouze na reálné možnosti střetu zájmů¹³⁵. Takový závěr je v praxi velmi důležitý. J. Pokorná a E. Večerková¹³⁶ mají podobný názor a upozorňují, že rejstříkové soudy vychází při zápisu předmětu podnikání společnosti do obchodního rejstříku z údajů uvedených v živnostenských oprávněních, tedy z názvu živností upravených zákonem č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon (dále jen „živnostenský zákon“). Příkladem takového oprávnění může být vázaná živnost s názvem *Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy*¹³⁷. Opravdovou konkurencí v daném případě povětšinou nebude, pokud člen statutárního orgánu bude prodávat psy a společnost se zaměří na prodej koček. Na základě takového jednání nedojde ve většině případů k ohrožení zájmů obchodní korporace. Při posuzování konkurence tak je třeba zamezit aplikaci přehnaně formálních hledisek. Naopak je nutné zohlednit všechny okolnosti daného případu a skutečnou možnost soutěžního vztahu mezi společností a členem statutárního orgánu.

K délce trvání zákazu konkurenčního jednání se v rámci své rozhodovací praxe vyjádřil Nejvyšší soud, dle kterého se zákonné omezení vztahuje na členy statutárních orgánů pouze po dobu výkonu funkce¹³⁸. Dobu trvání zákazu lze rozšířit na základě smluvního ujednání mezi obchodní korporací a členem jejího řídicího orgánu. Takové ujednání však může přinést společnosti poměrně vysoké náklady, které mnohdy mohou vést k neuplatnění konkurenčních doložek ve vztazích s manažery.

¹³⁴ I. Štenglová in ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P., *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 388.

¹³⁵ BEJČEK, J., *Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností*. Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 621.

¹³⁶ VEČERKOVÁ, E., POKORNÁ, J., *K zákazu konkurenčního jednání v obchodních společnostech*. Právní rozhledy, 1997, č. 12, s. 603.

¹³⁷ Příloha č. 2 k zákonu č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon.

¹³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2049/2009.

2.4. Konkurenční jednání ve Velké Británii

Tradiční přístup britských soudů z 19. století nezakazuje členům řídicích orgánů, ať už přímo vlastním jménem či jako člen orgánu konkurenční obchodní korporace, soutěžit se společností¹³⁹. Takový výklad však neobstojí ve světle moderní úpravy konfliktu zájmů a povinnosti podněcovat úspěch korporace. Rozhodnutí *In Plus Group Ltd v Pyke*¹⁴⁰ je toho důkazem. V tomto případě došlo ke sporu dvou členů orgánu. Jeden z nich, žalovaný pan Pyke, onemocněl a byl nucen omezit svou činnost v rámci společnosti. Po dobu rekonvalescence převzal vedení podniku druhý člen orgánu, pan Plank. Po vyléčení choroby se pan Pyke díky snaze pana Planka nedočkal znovuzapojení do řízení společnosti. Z tohoto důvodu přistoupil k založení vlastního podnikání přímo konkurujícího předmětné společnosti, a to ještě před svým formálním odstoupením z funkce. Soudce Sedley označil v rozsudku původní doktrínu 19. století za překonanou, ale zároveň neprohlásil pana Pyka zodpovědným za porušení fiduciárních povinností¹⁴¹. Dle mínění soudu totiž vyloučení z řízení společnosti zbavilo manažera povinnosti loajality¹⁴². Odmítnutí neomezené soutěže jednoznačně koresponduje se současným chápáním požadavků kladených na reprezentanty obchodních korporací. V případě posuzování existence povinnosti loajality v závislosti na zapojení do řízení společnosti je však na místě spíše zdrženlivý postoj. Lze jistě souhlasit s R. Grantham, že takový přístup by vedl k obtížnému definování potřebné míry účasti na správě korporace¹⁴³. Vzhledem k nejasnostem týkajícím se aplikace tohoto pravidla v praxi nelze doporučit převzetí obdobného principu do českého právního řádu.

Companies Act neobsahuje výčet zakázaných konkurenčních jednání, jako je tomu v režimu českých právních předpisů. Tuto funkci plní ve Velké Británii převážně obecná úprava regulující konflikt zájmů, která je tradičně postavena na dvou principech práva *equity*, a to *no-conflict* a *no-profit rule*¹⁴⁴. Zákon zakotvuje

¹³⁹ *London and Mashonaland Exploration Co Ltd v New Mashonaland Exploration Co Ltd* (1891) WN 165.

¹⁴⁰ (2002) 2 BCLC 201.

¹⁴¹ *In Plus Group Ltd v Pyke* (2002) 2 BCLC 201, 226.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ GRANTHAM, R., *Can Directors Compete with the Company?*. *Modern Law Review*, 2003, č. 66, s. 112.

¹⁴⁴ FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN C., *Mayson, French and Ryan on Company Law*. 31. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2014, s. 492.

povinnost členů řídicích orgánů vyhýbat se situacím, ve kterých se jejich zájmy mohou dostat do střetu se zájmy obchodní korporace¹⁴⁵. K aplikaci tohoto požadavku pak dochází zejména v případech souvisejících s využíváním majetku, informací či příležitostí patřících do oblasti zájmu společnosti¹⁴⁶. Výklad těchto pojmů zůstal úkolem judikatury.

Typickým příkladem rozhodovací praxe soudů je rozsudek *Cook v Deeks*¹⁴⁷. Společnost podnikající v oblasti železniční dopravy zažalovala tři členy svých orgánů, kteří během výkonu funkce pod záštitou jimi založené korporace uzavřeli transakci, o jejíž získání měl žalobce zájem. Takové jednání bylo v rozhodnutí označeno za protiprávní. Dle mínění soudu jsou členové orgánů povinni za každých okolností upřednostnit zájmy společnosti a nejsou oprávněni nabývat pro sebe výhody, které by měli získat pro korporaci¹⁴⁸.

Příkladem skutečně striktního přístupu je rozhodnutí *Bhullar v Bhullar*¹⁴⁹. V tomto případě dva členové řídicího orgánu rodinné společnosti koupili nemovitosti sousedící s pozemky jimi řízené společnosti, aniž by korporaci informovali o možnosti koupě daných pozemků. Oba byli prohlášeni odpovědnými za porušení fiduciárních povinností, a to na základě střetu jejich vlastního zájmu se závazkem podporovat úspěch společnosti, jehož obsahem byla nutnost informovat korporaci o možnosti akvizice. Rolí při posouzení okolností nehrála skutečnost, že se oba manažeři o příležitosti nedozvěděli v rámci výkonu funkce, ani to, že společníci v době předcházející posuzovanému obchodu neformálně rozhodli o zastavení veškerých dalších nákupů nemovitostí¹⁵⁰. Popsané rozhodnutí dokumentuje široký rozsah regulace v posuzované oblasti. Konflikt zájmů vyvstane dokonce i v případě, kdy zastupovaná entita sama aktivně nevyhledává obdobnou obchodní příležitost.

Uvedené tvrzení platí i v situaci, kdy společnost sama není reálně schopna využít příležitosti. Příkladem takového výkladu je rozhodnutí *Regal (Hastings) Ltd. v*

¹⁴⁵ § 175 odst. 1, Companies Act 2006.

¹⁴⁶ § 175 odst. 2, Companies Act 2006.

¹⁴⁷ (1916) 1 AC 554.

¹⁴⁸ *Cook v Deeks* (1916) 1 AC 554, 564.

¹⁴⁹ (2003) 2 BCLC 241.

¹⁵⁰ *Bhullar v Bhullar* (2003) 2 BCLC 241, 22.

*Gulliver*¹⁵¹. V tomto případě korporace nebyla schopna financovat koupi kinosálů. Členové jejího orgánu proto splatili základní kapitál dceřiné společnosti založené pro účely akvizice z vlastních zdrojů. Takto získané podíly později se ziskem prodali. Noví vlastníci nabyvatele kinosálů zažalovali manažery zapojené do transakce pro porušení fiduciárních povinností. Soud uznal tvrzení navrhovatelů jako důvodné a konstatoval, že členové orgánu profitovali z transakce, o níž se dozvěděli v rámci výkonu své funkce¹⁵². Manažeri byli prohlášeni odpovědnými za střet osobních zájmů a jejich závazků vůči korporaci, a to i přes jejich pozitivní motivaci spočívající ve snaze pomoci rozvoji podnikání jimi řízené společnosti. Okolnost spočívající v neschopnosti společnosti uhradit náklady spojené s nákupem nehrála roli. Charakteristickým pro tento striktní přístup je nekompromisní výrok Lorda Russella, který v rozhodnutí uvedl, že „*Odpovědnost za daných podmínek vyvěrá již z pouhé existence zisku. Takto profitující osoby, jakkoli byly jejich úmysly čestné a poctivé, nemohou uniknout riziku závěrečného zúčtování.*“¹⁵³

Z uvedených judikátů je zřejmé, že se britské soudy staví k otázce konkurenčního jednání velmi přísně a formalisticky. Při splnění určitých podmínek, kterým se budu věnovat v dalších kapitolách, se dokonce členové řídicích orgánů nezbaví odpovědnosti a povinnosti upřednostňovat v každé situaci společnost ani rezignací na výkon své funkce¹⁵⁴. Důvodem tohoto výkladu je snaha o ochranu zájmů korporací, které mohou být velmi jednoduše poškozeny neloajálními manažery¹⁵⁵. Takový přístup má své jednoznačné výhody. Vymezení hranice mezi zakázaným a dovoleným jednáním je v praxi poměrně jednoduché¹⁵⁶. Nelze však přehlížet, že soudy přijatý výklad sankcionuje členy řídicích orgánů i v situacích, ve kterých nedochází k reálnému střetu zájmů.

Zastáncem ustáleného výkladu není E. Lim, který zformuloval alternativní třístupňový test posuzování možného střetu zájmů¹⁵⁷. První krok představuje

¹⁵¹ (1942) 1 All ER 378.

¹⁵² Regal (Hastings) Ltd. v Gulliver (1942) 1 All ER 378, 389.

¹⁵³ Regal (Hastings) Ltd. v Gulliver (1942) 1 All ER 378, 386.

¹⁵⁴ Například Industrial Development Consultants Ltd v Cooley (1972) 2 All ER 162.

¹⁵⁵ Premier Waste Management Ltd v Towers (2012) 1 BCLC 67.

¹⁵⁶ HANNIGAN, B. *Company Law*, 3. vyd., Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 227.

¹⁵⁷ LIM, E., *Directors' fiduciary duties: a new analytical Framework*. Law Quarterly Review, 2013, č. 129, s. 242.

rozhodnutí společnosti, a to na základě dobré víry a informovaného nezaujatého uvážení, o odmítnutí obchodní příležitosti. Pokud jsou naplněny uvedené podmínky, může se manažer sám ucházet o uzavření transakce, která by za jiných okolností s sebou přinášela konflikt zájmů. Druhý krok, který je postaven na předmětu podnikání zastupované právnické osoby, nastupuje v případě, kdy korporace odmítavé rozhodnutí neučiní a manažer zároveň stále vykonává svou funkci. Pokud předmětná příležitost nespadá do předmětu podnikání společnosti, je existence střetu zájmů nepravděpodobná a členové orgánů nejsou ve své aktivitě limitováni. Třetí krok přichází na řadu v situaci po rezignaci reprezentanta společnosti, kdy korporace nepřijme zamítavé stanovisko. V takovém případě je nutné zkoumat, zda je předmět konfliktu tzv. dospělou obchodní příležitostí (*maturing business opportunity*)¹⁵⁸. To v praxi znamená, že manažer není po odstoupení z funkce oprávněn využít příležitosti, o které společnost aktivně usiluje. Pokud korporace v tomto směru nevyvíjí žádnou aktivitu, může se její bývalý reprezentant po konci svého působení v orgánech společnosti ucházet o uzavření takové transakce. Další variantu, založenou na quasi-vlastnickém principu, nabízí D. Kershaw¹⁵⁹. Dle této varianty člen orgánu, stejně jako bývalý člen orgánu, nesmí ve svůj prospěch či prospěch třetích osob využít majetku a informací náležejících společnosti nebo příležitosti patřící společnosti, pokud se o nich dozvěděl během výkonu své funkce.

Oba alternativní přístupy přináší mnohé teoretické problémy. V praxi bude velmi složité z pohledu práva definovat aktivní usilování o obchodní příležitost. Komplikovaná je i představa určení hranice dělicí informace na náležející a nenáležející společnosti. Nelze však přehlížet, že některé aspekty navrhaných testů, zejména pak možnost odmítnutí ze strany společnosti a získání informace mimo rámec výkonu funkce, mohou posloužit k překonání přehnaně formalistického přístupu zavedeného rozhodnutím *Bhullar v Bhullar*, kde akvizice sousedícího majetku nepředstavovala reálné konkurenční jednání.

¹⁵⁸ LIM, E., *Directors' fiduciary duties: a new analytical Framework*. Law Quarterly Review, 2013, č. 129, s. 242.

¹⁵⁹ KERSHAW, D., *Does it Matter How the Law Thinks About Corporate Opportunities?*. Legal Studies, 2005, č. 25, s. 534.

Soudy dostaly možnost přehodnotit svůj postoj v rámci rozhodnutí *O'Donnell v Shanahan*¹⁶⁰. V tomto případě byli dva členové řídicího orgánu požádáni klientem společnosti o pomoc při prodeji nemovitostí. Manažeři našli kupce, který byl ochoten přistoupit k uzavření smlouvy pouze za podmínky, že se manažeři budou osobně podílet na akvizici předmětného majetku. Transakce byla v této podobě uzavřena. V průběhu dokazování bylo zjištěno, že by společnost sama nebyla ochotna získat majetek, kdyby ji byla tato příležitost představena¹⁶¹. Soud prvního stupně neshledal v jednání manažerů reálný konflikt zájmů, protože se společnost zabývala finančním poradenstvím a obchod s nemovitostmi nepatřil do jejího předmětu podnikání. Soud druhého stupně však s těmito závěry nesouhlasil a označil rozsah aktivit korporace za nelimitovaný¹⁶². Členové orgánů byli prohlášeni odpovědnými za porušení fiduciárních povinností a striktní přístup k posuzování střetu zájmů byl zachován.

Formalistický přístup britských soudů dle názoru autora této práce není vhodnou inspirací pro českou právní doktrínu. Důvodem tohoto striktního modelu je ochrana zájmů společnosti, které však v případě nereálné konkurence skutečně nejsou poškozeny ani ohroženy. Inspirací však mohou být názory teoretiků, které jsou popsány v předchozích odstavcích. Možnost zohlednit odmítavé rozhodnutí společnosti či skutečnost, zda člen statutárního orgánu získal informace o obchodní příležitosti během výkonu své funkce, by mohla vést ke spravedlivějšímu posuzování konkurenčního jednání a limitaci zákonných omezení pouze na případy, kdy je nebezpečí ohrožení zájmů společnosti skutečné.

2.5. Postavení povinnosti loajality

Vztah povinnosti loajality a péče řádného hospodáře byl v minulosti často diskutovanou problematikou. S. Černá v režimu obchodního zákoníku dovozovala samostatné postavení loajality, a to na základě subsidiární aplikace úpravy mandátní smlouvy¹⁶³. Oproti tomu J. Dědič považoval povinnost loajality za součást institutu péče řádného hospodáře¹⁶⁴. Podobný názor zastával i J. Bejček, který uvádí, že „*Jednání v zájmu společnosti lze sice uměle „vypreparovat“ jako samostatnou*

¹⁶⁰ (2009) 2 BCLC 666.

¹⁶¹ *O'Donnell v Shanahan* (2009) 2 BCLC 666, 35.

¹⁶² Tamtéž, 53.

¹⁶³ ČERNÁ, S. *Obchodní právo*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006, s. 241.

¹⁶⁴ J. Dědič in DĚDIČ, J., *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, s. 2417.

povinnost, ale praktický smysl této distinkce mi uniká. Už jen z jazykového hlediska (natož pak z hlediska obsahového a z hlediska účelu zřejmě sledovaného zákonem) si nelze představit, že „řádný hospodář“ se chová tak, že nejedná za všech okolností v zájmu společnosti, jejíž záležitosti spravuje. Péče řádného hospodáře zahrnuje loajální jednání (v zájmu společnosti).“¹⁶⁵ Autoři nového občanského zákoníku se nakonec přiklonili ke stanovisku prosazujícímu nesamostatnou povahu povinnosti jednat v zájmu obchodní korporace. Po rekodifikaci soukromého práva je tak požadavek na výkon funkce člena statutárního orgánu s nezbytnou loajalitou jedním z komponentů péče řádného hospodáře.

Nejasnou se však může jevit role povinnosti loajality při posuzování výkonu funkce. Někteří autoři považují tuto povinnost za neplnohodnotnou součást péče řádného hospodáře. Lze citovat například J. Bejčka, který se domnívá, že loajalita je pouze doplňkem řádné péče odvozeným od dalších požadavků stanovených zákonem pro členy řídicích orgánů obchodních korporací¹⁶⁶. Dle J. Bejčka je tato povinnost spíše jakýmsi interpretačním nástrojem, který na jednu stranu pomáhá při posuzování výkonu funkce, na druhou stranu však její nedodržení nelze samostatně sankcionovat¹⁶⁷. Opačný názor zastává B. Havel, který uvádí, že povinnost jednat v zájmu společnosti není pouhou interpretační zásadou a podotýká, že „*Interpretační princip to není proto, že loajalita nikterak nesouvisí s pečlivostí, loajálně se může chovat i ten, kdo nejedná pečlivě a těžko jeho nepečlivost interpretovat loajalitou.*“¹⁶⁸ Řešení této odborné diskuse přinesla rekodifikace soukromého práva. Občanský zákoník požaduje pro výkon funkce s péčí řádného hospodáře komplementární naplnění obou základních požadavků, tedy řádné péče a loajality. Jak již bylo uvedeno výše, porušení těchto povinností je zákonem z hlediska protiprávnosti posuzováno stejně. V režimu nové právní úpravy tak loajalita není pouhým doplňkem řádné péče či interpretačním principem. Lze ji naopak chápat jako plnohodnotnou součást institutu péče řádného hospodáře.

¹⁶⁵ BEJČEK, J., *Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností*. Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 615.

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ Tamtéž.

¹⁶⁸ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 156.

Rekodifikace soukromého práva ve značné míře vyjasnila vztah mezi povinnostmi loajality a požadavkem řádné péče. Nelze však přehlížet, že loajalita může v mnoha směrech druhý z požadavků péče řádného hospodáře přesahovat. Tuto možnost připouští dokonce i J. Bejček, který jinak přisuzuje povinnosti upřednostňovat zájmy korporace spíše doplňkovou a interpretační funkci¹⁶⁹. Na významný přesah upozorňuje i P. Čech, který uvádí, že „*Zatímco v souvislosti s povinnou péčí řeší právo otázku, jak si má statutární orgán, resp. jeho člen počínat při obchodním vedení společnosti a s jakou odbornou intenzitou o těchto věcech rozhodovat, kryje povinná loajalita celkové zaměření jeho činnosti a také ostatní aspekty výkonu funkce. Zejména v aktivní složce povinné loajality se tak obě povinnosti překrývají a doplňují*“¹⁷⁰. S uvedeným názorem lze souhlasit. V aktivní složce péče řádného hospodáře v povaze obou povinností není rozdíl. Lze si jen těžko představit řádného hospodáře, který při rozhodování v rámci obchodního vedení vykonává funkci člena statutárního orgánu nepečlivě avšak s ohledem na nejlepší zájem obchodní společnosti či naopak řádně bez potřebné loajality. V pasivní složce se však oba požadavky překrývat nemusí.

Jak poznamenává P. Čech v předchozí citaci, korporační loajalita pokrývá v zásadě všechny aspekty výkonu funkce člena řídicích orgánů. V mnoha směrech i přesahuje výkon funkce jako takové. Příkladem může být situace, kdy člen statutárního orgánu ukončí své působení v obchodní korporaci, aby sám v rámci své podnikatelské činnosti využil informací, které nabyl jako člen orgánu dané společnosti, a obchodních příležitostí, které korporace hodlala využít. Takové jednání nespadá do aktivní složky výkonu funkce a do rozhodování v rámci obchodního vedení korporace. Je navíc nepochybné, že popsání zneužití postavení ze strany člena řídicího orgánu může poškodit společnost a rozhodně není v jejím zájmu. Jak již však bylo řečeno výše, zákaz konkurence na manažery dopadá pouze v době výkonu funkce. Ukončení spolupráce se společností tak bez dalšího smluvního rozšíření zakázaného konkurenčního jednání eliminuje možnost sankcí za neloajální chování. Zahraniční právní doktrína v takových případech aplikuje princip post –

¹⁶⁹ BEJČEK, J., *Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností*. Právní rozhledy, 2007, č. 17, s. 615.

¹⁷⁰ ČECH, P., *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 13.

smluvní loajality¹⁷¹. Jak bude popsáno níže, i rozhodovací praxe britských soudů dospívá k závěru, že takové jednání nelze tolerovat a není možné obejít povinnost upřednostňovat zájmy společnosti před zájmy vlastními prostou rezignací. Z uvedeného vyplývá, že zahraniční právní řády přisuzují povinnosti loajality zvláštní charakter přesahující rozhodování v rámci obchodního vedení. Je zapotřebí si uvědomit, že tato povinnost spadá i do pasivní složky péče řádného hospodáře. V praxi to neznamena, že by bylo nutné chápat tuto povinnost jako samostatnou. Jedná se koneckonců o nezpochybnitelný požadavek aktivního rozhodování členů statutárních orgánů. Zvláštní postavení loajality je tak spíše potřeba zohlednit při interpretaci povinností stanovených pro výkon funkce zákonem.

Problematickým se v režimu jednotné úpravy v rámci institutu péče řádného hospodáře jeví i standard posuzování výkonu funkce v souladu s požadavkem loajality. Zákon o obchodních korporacích v § 52 odst. 1 zakotvuje objektivní test hodnocení, pohled jiné rozumně pečlivé osoby, pro obě složky péče řádného hospodáře, tedy pro povinnost řádné péče i loajality. V případě řádné péče se objektivně – subjektivní model jeví jako správné řešení, protože umožňuje posuzovat výkon funkce s ohledem na dovednosti a znalosti konkrétních členů orgánů a péči, kterou by za daných okolností poskytla fiktivní rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení. Soudce tak v daném případě podle objektivních měřítek hodnotí, zda si reprezentant společnosti opatřil dostatek informací či vyžádal potřebné stanovisko odborníka. V případě povinné loajality již však aplikace tohoto duálního testu není zcela vhodná. Jak již bylo popsáno výše, členové řídicích orgánů jsou povinni jednat v nejlepším zájmu obchodní korporace a jejích společníků jako celku. Předmět zájmu společnosti lze nalézt například v zakladatelských dokumentech uvádějících účel inkorporace právnické osoby. Při rozhodování samotném je pak třeba přihlížet i k dalším faktorům, a to k zájmům osob podílejících se na úspěchu společnosti a k potřebám lidské společnosti. Zdrojem informací však není názor soudců. Objektivní standard posuzování loajality nutí soudce definovat, co je a co není zájmem společnosti. Takový zásah do činnosti obchodních korporací je dle názoru autora této

¹⁷¹ Některé příklady takové praxe uvádí P. Čech - ČECH, P., *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 14.

práce nevhodný. Jak bude popsáno v dalších kapitolách této práce, zákon o obchodních korporacích zakotvuje pravidlo podnikatelského úsudku, na jehož základě je členům statutárních dána určitá možnost diskrece v rámci podnikatelských rozhodnutí. Tato doktrína vychází z předpokladu, že soudci nejsou manažery a neměli by přezkoumávat podnikatelská rozhodnutí z hlediska jejich výhodnosti¹⁷². Zdá se nelogické na jednu stranu omezovat věcný rozsah soudního přezkumu v oblasti obchodní strategie a na stranu druhou dát soudům možnost určit, co je zájmem společnosti jako takové. Britská právní úprava řeší tuto situaci stanovením subjektivního standardu posuzování fiduciárních povinností. Takový přístup je zcela na místě. Rozhodovací praxi britských soudů se budu zabírat v následující kapitole.

2.6. Postavení fiduciárních povinností ve Velké Británii

Britská právní doktrína tradičně odděluje závazek loajality od požadavku řádné péče. Soudce Millet v rozhodnutí *Bristol & West Building Society v Mothew*¹⁷³ zdůraznil, že oba tyto prvky lze uplatňovat samostatně. Členové řídicích orgánů obchodních korporací tak mohou být sankcionováni za porušení fiduciárních povinností i v případě, kdy jednali na základě dostatečného množství informací a s pomocí rozsáhlých znalostí týkajících se podnikatelské činnosti jimi řízené společnosti. Tato funkční samostatnost umožnila soudům formulovat některé podmínky posuzování výkonu funkce s nezbytnou loajalitou odlišně od hodnocení vynaložené péče.

Companies Act zakotvuje, jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, pro reprezentanty společnosti povinnost v dobré víře jednat v zájmu obchodní korporace, respektive způsobem podněcujícím úspěch společnosti. Naplnění tohoto požadavku je hodnoceno ve světle subjektivního testu. Příkladem této praxe je rozhodnutí *Regentcrest plc v Cohen*¹⁷⁴. V tomto případě představenstvo rozhodlo o vzdání se práva na vymáhání pohledávky společnosti vůči dvěma členům tohoto orgánu, a to pouhých dvanáct dnů před podáním insolvenčního návrhu jedním z věřitelů korporace. Součástí dohody o prominutí dluhu byl závazek obou dlužících manažerů

¹⁷² J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 415.

¹⁷³ (1996) 4 All ER 698, 711-12.

¹⁷⁴ (2001) 2 BCLC 80.

vykonávat nadále svou funkci bezplatně. Likvidátoři společnosti později zažalovali členy řídicího orgánu pro porušení fiduciárních povinností. Základ jejich argumentace tvořilo tvrzení, že odpuštění dluhu nebylo v zájmu obchodní korporace, nýbrž pouhou kolegiální laskavostí. Soud na základě aplikace subjektivního testu neshledal žádné pochybení. Společnost se v době napadaného rozhodnutí nacházela ve složité situaci poznamenané náročnými jednáními s jejími věřiteli. Cílem vzdání se nároku na vymáhání dluhu bylo udržet jednotné a akceschopné představenstvo, které by se pokusilo o záchranu korporace. Soud prohlásil, že manažeři rozhodli v dobré víře a upřímně věřili, že jednají v nejlepším zájmu společnosti. Soudce J. Parker k tomu uvedl, že *„Otázkou není, zda podle objektivního posouzení soudu bylo konkrétní rozhodnutí přijato ve skutečnosti v nejlepším zájmu společnosti; otázkou není ani to, zda by soud nacházející se ve stejnou dobu v obdobné pozici mohl jednat jiným způsobem. Raději je nutné se ptát, zda manažer upřímně věřil, že jedná v zájmu korporace. Tím skutečným předmětem posouzení je manažerovo vnitřní přesvědčení.“*¹⁷⁵ Soudy se tak nesnaží při hodnocení výkonu funkce určit, který zájem je dle objektivních hledisek tím nejlepším. Místo toho zkoumají vnitřní stav myslí reprezentantů společnosti a jejich upřímnou víru v podporu úspěchu jimi řízené korporace.

Dalším dokladem popsaného přístupu je rozhodnutí *Extrasure Travel Insurance Ltd v Scattergood*¹⁷⁶. V tomto případě dva manažeři převedli část finančních prostředků jimi řízené společnosti na účet jiné korporace patřící do stejného koncernu. Účelem tohoto převodu bylo pomoci druhé korporaci s uhrazením dluhů. Soud aplikoval subjektivní test a uvedl, že i rozhodnutí, které se jeví jako nerozumné a poškozující společnost, může být ospravedlnitelné, pokud člen orgánu upřímně věří, že jedná v zájmu korporace¹⁷⁷. Avšak je nutné dodat, že postup reprezentantů společnosti byl v této situaci označen za porušení jiné fiduciární povinnosti, a to závazku využívat pravomoci garantované společenskou smlouvou pouze k účelům, pro které byly uděleny.

¹⁷⁵ *Regentcrest plc v Cohen* (2001) 2 BCLC 80, 105.

¹⁷⁶ (2003) 1 BCLC 598.

¹⁷⁷ *Extrasure Travel Insurance Ltd v Scattergood* (2003) 1 BCLC 598, 619.

Na příkladu rozhodnutí *Regentcrest plc v Cohen* je možné dokumentovat, jak je posouzení toho nejlepšího zájmu v praxi komplikované. Společnost v daném případě přišla o značnou částku peněz, která by alespoň částečně mohla vyřešit tíživou finanční situaci. Na druhou stranu však nedošlo ke zdlouhavé soudní při, na jejímž základě by byly pravděpodobně trvale poškozeny vztahy mezi členy řídicího orgánu. Opuštění dluhu se na první pohled nemusí zdát jako nejvhodnější řešení. Snaha o udržení akceschopnosti však představuje legitimní cíl. Soudci nebyli vybráni za reprezentanty společnosti a nenáleží jim tak právo rozhodovat o tom, co je pro společnost nejlepší. Jak vtipně poznamenal Lord Eldon, úkolem soudu není „převzít vedení každého divadla a hostince v království“¹⁷⁸. Rozsah přezkumu je tak omezen pouze na posouzení dobré víry, tedy upřímného přesvědčení reprezentanta o vhodnosti přijímaného opatření. V tomto bodě je nutné poznamenat, že i subjektivní test má své limity. Jonathan Parker v rozsudku *Regentcrest plc v Cohen* uvedl, že v případech rozhodnutí, na jejichž základě je společnosti způsobena významná újma, budou členové řídicích orgánů jen obtížně přesvědčovat soud o svých čestných úmyslech¹⁷⁹. Vzhledem ke skutkovým okolnostem, obchodní korporace přišla zhruba o půl druhého milionu liber, je však zřejmé, že jsou tato omezení uplatňována jen vzácně a nenarušují podstatu aplikovaného testu. Dalším limitem je zjevná iracionalita jednání¹⁸⁰. I v tomto případě však, a to vzhledem k rozsudku *Extrasure Travel Insurance Ltd v Scattergood*, kde soud označil i nerozumné rozhodnutí za obhajitelné, dojde k omezení popsané doktríny jen ve specifických situacích.

Uvedený přístup by mohl být inspirací pro české zákonodárce. Ustanovení § 51 odst. 1 zákona o obchodních korporacích omezuje, za předpokladu naplnění konkrétních procedurálních podmínek, přezkum podnikatelských rozhodnutí po věcné stránce. Je však zřejmé, že takové rozhodnutí je vždy spjato s vymezením klíčového zájmu obchodní korporace. Bez subjektivního testu povinnosti loajality je soudce nucen při posouzení výkonu funkce převzít roli známé pohádkové postavy Chytré horákyne a v tu samou chvíli hodnotit i nehodnotit výhodnost přijaté obchodní strategie. Navrhovaný subjektivní test založený na dobré víře v jednání v

¹⁷⁸ *Carlen v Drury* (1812) 1 Ves & B 154, 158.

¹⁷⁹ *Regentcrest plc v Cohen* (2001) 2 BCLC 80, 105.

¹⁸⁰ *Hutton v West CorkRly Co* (1993) 23 Ch D 654, 671.

zájmu společnosti přináší mnohá úskalí. Dokazování dobré víry bude vždy velmi komplikovaným procesem. Stejně tak stanovení limitů, které by zároveň nenarušily subjektivní charakter testu. Popsaný model posuzování naplnění povinnosti loajality by však dle názoru autora této práce pomohl vyřešit problém související s paradoxem aplikace pravidla podnikatelského úsudku vedle objektivního vymezení priorit korporace.

Další doklad zvláštního postavení fiduciárních povinností představuje doktrína post-smluvní loajality. V kapitole věnované konkurenčnímu jednání bylo zmíněno, že členové řídicích orgánů ve Velké Británii se v některých případech nezbaví odpovědnosti plynoucí ze střetu zájmů na základě odstoupení ze své funkce. Klíčovým rozhodnutím v této oblasti je *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley*¹⁸¹. Pan Cooley byl manažerem společnosti Industrial Developments Consultants Ltd (dále jen „IDC“) působící v oblasti stavebnictví. IDC projevila zájem o poskytování svých služeb společnosti Eastern Gas Board (dále jen „EGB“). K uzavření smlouvy však nakonec nedošlo. Během následujícího roku se pan Cooley během osobního setkání s představiteli EGB dozvěděl, že společnost změnila názor a má zájem začít se stavebními pracemi. Provedení této zakázky bylo nabídnuto přímo panu Cooleymu. Ten se rozhodl příležitosti chopit. Připravil během svého volna projektovou dokumentaci a posléze rezignoval na post člena orgánu v IDC. Následujícího dne odeslal své návrhy EGB, která s ním uzavřela smlouvu stejného obsahu, o jejíž získání IDC v předchozím roce usilovala. Soud zdůraznil, že manažer byl zavázán k upřednostňování zájmů společnosti před zájmy vlastními. Cooley získal informaci o obchodní příležitosti v rámci výkonu své funkce a měl ji předat společnosti IDC¹⁸². Soudce Roskill k tomu dodal, že *„Žalovaný působil během sjednávání transakce v jedné a jediné roli. Tou byla pozice manažera žalující společnosti.“*¹⁸³ Cooley byl soudem prohlášen odpovědným za porušení fiduciárních povinností. Členové řídicích orgánů tak skrze rezignaci nemohou obcházet své závazky a využívat obchodních příležitostí patřících společnosti.

¹⁸¹ (1972) 2 All ER 162.

¹⁸² *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley* (1972) 2 All ER 162, 173-4.

¹⁸³ Tamtéž.

Podobný případ s jiným výsledkem řízení lze nalézt v rozhodnutí *Island Export Finance Ltd v Umunna*¹⁸⁴. V tomto případě manažer odstoupil ze své funkce pro narušení vztahů mezi členy řídicího orgánu obchodní korporace Island Export Finance Ltd (dále jen „IEF“) a založil vlastní společnost. Po uplynutí několika měsíců byl osloven jedním z klientů bývalého zaměstnavatele. Klient nabídl manažerovi uzavření kontraktu, na kterém se již však před tímto jednáním dohodl s IEF, a ten tuto nabídku přijal. Společnost IEF se v době rezignace člena orgánu již o provedení této transakce aktivně nezajímala. Soud manažera neshledal odpovědným za porušení fiduciárních povinností. Hlavním argumentem pro rozhodnutí byla skutečnost, že člen orgánu nerezignoval proto, aby se sám pokoušel využít dané obchodní příležitosti¹⁸⁵.

Rozdíl mezi rozhodnutím *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley* a *Island Export Finance Ltd v Umunna* je zřejmý. V prvním případě člen orgánu opustil svou funkci za účelem využití příležitosti patřící společnosti. V takovém případě jednoznačně nejednal v zájmu korporace a porušil své fiduciární závazky. V případě druhém manažerovou motivací pro rezignaci nebyla touha po získávání klientů zaměstnavatele. Důvodem byly rozepře v rámci vedení společnosti. Klientova nabídka přišla až po založení vlastní společnosti. Ke střetu zájmů a porušení fiduciárních povinností tak nedošlo. Bližší vysvětlení popisované problematiky lze nalézt v rozsudku *Foster Bryant Surveying Ltd v Bryant*¹⁸⁶. V tomto případě pan Bryant přestal pro dlouhodobé spory mezi členy řídicího orgánu fakticky vykonávat svou funkci již tři měsíce před formálním odstoupením. Po své rezignaci převzal plnění několika zakázek pro důležitého klienta společnosti. Postup pana Bryanta nebyl shledán protiprávním. Dle mínění soudu byla rezignace, jejímž důvodem nebylo získání předmětných zakázek, prosta jakéhokoli střetu zájmů. Jak uvedl soudce Rix, pro neloajlní jednání je nutná přítomnost „nějakého relevantního propojení či vztahu mezi odstoupením z funkce a získáním obchodu“¹⁸⁷. Je to tedy příčinná souvislost mezi oběma posuzovanými skutečnostmi, která vymezuje rozdíl

¹⁸⁴ (1986) BCLC 460.

¹⁸⁵ *Island Export Finance Ltd v Umunna* (1986) BCLC 460, 482.

¹⁸⁶ (2007) 2 BCLC 239.

¹⁸⁷ *Foster Bryant Surveying Ltd v Bryant* (2007) 2 BCLC 239, 271.

mezi rozsudky *Industrial Development Consultants Ltd v Cooley* a *Island Export Finance Ltd v Umunna*.

Uvedený přístup může být inspirací pro rozšíření výkladu zakázaného konkurenčního jednání v České republice. Převzetí klientů a obchodních příležitostí, o nichž se členové statutárního orgánu dozví během výkonu své funkce, jistě není v zájmu obchodní korporace a manažerům by nemělo být umožněno obejít jejich závazky prostou rezignací. Zároveň však ukazuje, že povinnost loajality v jistém smyslu přesahuje požadavek řádné péče a aktivní výkon funkce. Závazek jednat v zájmu obchodní korporace zasahuje i pasivní složku plnění povinností svěřených zákonem a jeho trvání v mnoha případech překoná i ukončení výkonu této funkce. Zatímco povinnost jednat informovaně, pečlivě a s potřebnými znalostmi skončí s rezignací, povinnost loajality může, pokud jsou naplněny podmínky formulované v britské judikatuře, ovlivňovat činnost reprezentanta společnosti i v dalším profesním životě. Na tuto skutečnost je třeba brát ohled při výkladu požadavku loajality a jejího postavení v rámci péče řádného hospodáře. Doktrína post-smluvní loajality je odrazem tohoto přístupu k interpretaci daného pojmu.

Na závěr je vhodné poznamenat, že ambicí autora této práce není skrze navrhované změny prosazovat osamostatnění povinnosti loajality. Přistoupit k takovému kroku není nutné. Cílem navrhovaných úprav je znovuotevření diskuse o postavení povinnosti loajality v rámci péče řádného hospodáře a nabídnutí alternativní formulace standardu jejího posuzování.

3. Pravidlo podnikatelského úsudku

3.1. Česká úprava pravidla podnikatelského úsudku

Členové řídicích orgánů obchodních korporací jsou povinni v nejvyšší možné míře rozmnožovat majetek společnosti. Taková činnost s sebou vždy přináší i možnost neúspěchu. Podnikání vždy zahrnuje riziko a každé rozhodnutí v praxi může vést ke ztrátě. Jak upozorňuje P. Čech, přenesení odpovědnosti na členy statutárních orgánů za každou takovou škodu by mohlo vést až k vyloučení podstupování akceptovatelné úrovně rizika při správě společností a omezení ziskovosti a rozvoje různých komerčních odvětví¹⁸⁸. Postupný přechod k subjektivně – objektivnímu standardu posuzování vynaložené péče klade na manažery stále vyšší nároky. Nelze však popřít, že i ten nejsvědomitější správce se někdy může zmýlit. Péče řádného hospodáře nemůže být chápána jako požadavek neomylnosti¹⁸⁹. Rizikovitost podnikání a možnost omylu jsou reflektovány zakotvením tzv. pravidla podnikatelského úsudku (*Business Judgment Rule*). Uvedené pravidlo brání při splnění určitých podmínek postihu manažerů za podnikatelská rozhodnutí, která se později mohou projevit jako nesprávná¹⁹⁰. Zákonodárce se inspiroval úpravou formulovanou judikaturou amerického státu Delaware¹⁹¹. Zákon o obchodních korporacích tak v ustanovení § 51 odst. 1 uvádí, že při podnikatelském rozhodování jedná v souladu s požadavky řádné péče ten, kdo mohl „v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace“. Ochrany poskytnuté zákonem se však nelze dovolávat v případech neloajálního jednání.

Východiska pravidla podnikatelského úsudku lze shrnout do několika základních bodů. Prvním z nich je praktická nemožnost jednoznačného určení objektivních kritérií posuzování obchodní strategie, jejíž součástí je takřka vždy podstupování únosné míry rizika. Dalším bodem je reálná nepřezkoumatelnost podmínek povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře bez ohledu na skutečnosti

¹⁸⁸ ČECH, P. *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 7.

¹⁸⁹ HAVEL, B. *Synergie péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku*. Právní rozhledy, 2007, č. 11, s. 416.

¹⁹⁰ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 415.

¹⁹¹ Např. Aronson v Lewis, 473 A.2d 805 (Del. 1984).

existující v době přijímání rozhodnutí. Pohled ex post hodnotící výkon funkce na základě informací nedostupných členovi orgánu se jeví jako příliš striktní a problematický. Posledním východiskem je pak nedostatečné vzdělání osob posuzujících vynaloženou péči v oblasti podnikání. Soudci zpravidla nejsou způsobilí k posuzování složitých otázek komerční praxe¹⁹². Lze jistě souhlasit s P. Čechem, který podotýká, že „*k požadovaným složkám soudcovi osobnosti zpravidla nepatří obchodní, manažerské a podnikatelské vlohy, sklon k přiměřenému rizikovému jednání či kuráž přijímat – často pod značným časovým tlakem – závažná rozhodnutí dalekosáhlého významu*“¹⁹³. Všechna tato východiska vedla ke vzniku pravidla podnikatelského úsudku, jehož přijetí do českého právního řádu skrze zákon o obchodních korporacích lze jednoznačně přivítat. Absence takové úpravy by mohla vést ke snížení počtu osob ochotných vykonávat funkci v řídicích orgánech společností či odrazovat tyto osoby od odvážného podnikatelského přístupu.

J. Broulík¹⁹⁴ vymezuje dva hlavní pohledy právní teorie na pravidlo podnikatelského úsudku. První pohled chápe *Business Judgment Rule* jako standard odpovědnosti sloužící k přezkoumání rozhodnutí členů statutárních orgánů. Druhý pohled pak jako rezignaci na hodnocení kroků učiněných manažery¹⁹⁵. Zastáncem prvního stanoviska je B. Havel, který tento stěžejní princip korporátního práva popisuje jako „*test jednání členů statutárních orgánů*“¹⁹⁶. Opačný přístup preferuje J. Lasák, který uvádí, že „*Pravidlo podnikatelského úsudku vymezuje rozsah soudního přezkumu, nikoliv standard chování členů obchodní korporace.*“¹⁹⁷ Vzhledem k východiskům vedoucím ke vzniku předmětné doktríny se však jeví jako přijatelnější pohled J. Lasáka. Za pravidlem podnikatelského úsudku stojí snaha o upuštění od zkoumání vynaložené péče na základě poznatků získaných soudcem bez relevantních obchodních zkušeností, který může využít všech informací a možností nedostupných během procesu podnikatelského rozhodování. Je tudíž zřejmě vhodnější definovat

¹⁹² KOŽIAK, J., *Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách)*. Obchodněprávní revue, 2012, č. 4, s. 109-10.

¹⁹³ ČECH, P. *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 7.

¹⁹⁴ BROULÍK, J. *Pravidlo podnikatelského úsudku a riziko*. Obchodněprávní revue, 2012, č. 6, s. 165.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ HAVEL, B. *Synergie péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku*. Právní rozhledy, 2007, č. 11, s. 416.

¹⁹⁷ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 415.

stanovený prostor pro podnikatelské uvážení jako omezení soudu v rozsahu přezkumu. Zákon sám navíc upravuje standardy a podmínky péče řádného hospodáře. Pravidlo podnikatelského úsudku založené na dobré víře, informovanosti a jednání v zájmu korporace nestanovuje nic, co by překračovalo požadavky povinností řádné péče a loajality. Bylo by tak nanejvýš matoucí považovat pravidlo podnikatelského úsudku za další standard jednání dopadající na výkon funkce.

Zákonná úprava pravidla podnikatelského úsudku je v českém právním řádu novinkou. Nelze však přehlížet, že tuzemská judikatura některé principy typické pro tento institut aplikovala i v režimu úpravy obchodního zákoníku. Charakteristickým příkladem je rozhodnutí 5 Tdo 1143/2005¹⁹⁸ týkající se nevýhodného prodeje akcií. Nejvyšší soud zdůraznil, že po členech představenstva nelze vždy požadovat úplnou správnost a bezchybnost jejich rozhodnutí. V daném případě však dle mínění soudu členové statutárního orgánu jednali v neprospěch korporace, když upřednostnili své zájmy před zájmy společnosti, čímž došlo k porušení povinností stanovených zákonem. Nejvyšší soud v tomto případě neformuloval komplexní pravidlo odpovídající koncepci *Business Judgment Rule*. Nicméně lze v posuzovaném rozhodnutí nalézt jisté prvky rezignace na hodnocení kroků vynaložených členy řídicích orgánů při správě společnosti.

Dalším příkladem je rozhodnutí 29 Cdo 4276/2009¹⁹⁹. V dané věci šlo o posouzení otázky, zda jednatel způsobil škodu společnosti tím, že nevymáhal její pohledávku za dlužníkem. Podle úvahy Nejvyššího soudu je člen statutárního orgánu v takovém případě povinen zohlednit úspěšnost a reálnost soudního vymáhání pohledávky a výši dalších nákladů spojených s těmito úkony. Dle J. Lasáka nejvyšší soud v tomto případě přiznal členům statutárních orgánů obchodních korporací jistou míru diskrece při vymáhání pohledávek společnosti, čímž částečně vycházel z pravidla podnikatelského úsudku²⁰⁰. S tímto názorem nesouhlasí J. Broulík, který tvrdí, že soud v daném případě přezkoumával postup jednatele po obsahové stránce,

¹⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005.

¹⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.

²⁰⁰ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 416.

čímž nedošlo k aplikaci principů *Business Judgment Rule*²⁰¹. Lze jistě souhlasit, že Nejvyšší soud, jak již bylo naznačeno výše, ve svých rozhodnutích nezformuloval komplexní pravidlo odpovídající americké právní doktríně. Nicméně závěry z citované judikatury je možné chápat jako jistou tendenci k omezení rozsahu soudního přezkumu podnikatelských rozhodnutí. Soud navazuje v omezené míře na popsána teoretická východiska a částečně tak uvádí pravidlo podnikatelského úsudku do české právní praxe.

Zákon o obchodních korporacích omezuje pravidlo podnikatelského úsudku pouze na podnikatelská rozhodnutí učiněná členy orgánů obchodních korporací. Je tedy zřejmé, že se manažeři na ochranu poskytnutou zákonnou úpravou nemohou spoléhat při každém jednání, ke kterému během výkonu funkce přistoupí. Pro aplikaci pravidla podnikatelského úsudku je tak klíčové vymezení pojmu podnikatelské rozhodování. Teorie se shoduje, že takovým rozhodnutím bude zpravidla jednání v rámci obchodního vedení²⁰². V konkrétních příkladech se však jednotlivé názory liší. Podle I. Štenglové a B. Havla nebude povětšinou do posuzované kategorie spadat jednání směřující dovnitř společnosti, které má za cíl „pouze vnitřní organizaci, technické fungování korporace apod.“²⁰³ Dle J. Lasáka však má charakter podnikatelského rozhodování například i organizace výroby²⁰⁴, tedy jednání směřující dovnitř obchodní korporace. Organizace výroby je pevně spjata s uskutečňováním obchodního záměru společnosti a tudíž by měla být řazena do skupiny podnikatelských rozhodnutí. Je třeba však korektně uznat, že I. Štenglová a B. Havel nevylučují povahu podnikatelského rozhodnutí u všech vnitřních opatření. Z nastíněné nejednoznačnosti výkladu vyplývá, že je skutečně obtížné v tomto případě formulovat jakékoli obecné pravidlo. Nejvhodnější variantou je dle autora této práce definice, která pojem vymezuje jako „rozhodnutí o způsobu realizace

²⁰¹ BROULÍK, J. *Pravidlo podnikatelského úsudku a riziko*. Obchodněprávní revue, 2012, č. 6, s. 167.

²⁰² I. Štenglová a B. Havel in ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P., *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 136; J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 417.

²⁰³ I. Štenglová a B. Havel in ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P., *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 136.

²⁰⁴ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 417.

*předmětu podnikání dané obchodní korporace*²⁰⁵. Tento přístup umožňuje zahrnout do posuzované kategorie jednání směřující dovnitř i vně společnosti sloužící k uskutečnění obchodního záměru, pro který byla korporace založena. Je to právě tento okruh činností, ve kterém se nejvíce projevuje nebezpečí rizika a možnost omylu, tedy podstata podnikatelského rozhodování požívajícího ochrany při naplnění zákonných podmínek.

Doktrína pravidla podnikatelského úsudku je založena na dobré víře, informovanosti a jednání v obhajitelném zájmu obchodní korporace. Dobrá víra je posuzována v návaznosti na oba zbyvajících požadavky²⁰⁶. Vymezení nezbytné míry informovanosti může v praxi činit značné problémy. Členové řídicích orgánů, zpravidla jednající ve značné časové tísní, nikdy nebudou schopni činit rozhodnutí na základě kompletní dokumentace analyzující veškeré možnosti a rizika navrhovaného postupu. Nereálnost požadavku úplné informovanosti reflektuje J. Lasák, který uvádí, že *„Povinnost informovanosti lze vymezit tak, že se člen orgánu obchodní korporace seznámil se všemi materiálními informacemi, které byly v daném čase a místě ve vztahu k posuzovanému podnikatelskému rozhodnutí rozumně dostupné.*“²⁰⁷ Interpretace postavená na hledisku rozumné dostupnosti se jeví jako spravedlivá. Členové řídicích orgánů jsou tak nuceni aktivně vyhledávat podklady pro rozhodnutí. Právní úprava však na ně neklade přehnané a absurdní nároky. K obdobnému závěru dospěla i judikatura státu Delaware, která stojí za vznikem doktríny *Business Judgment Rule*²⁰⁸.

Požadavek dobrověrného jednání v zájmu obchodní korporace může taktéž přinášet teoretické problémy. Ustanovení § 52 odst. 1 zákona o obchodních korporacích zavádí objektivní test posuzování péče řádného hospodáře. Tento model je tak aplikován i v případě hodnocení naplnění podmínek pravidla podnikatelského

²⁰⁵ ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 178.

²⁰⁶ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 418.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 419.

²⁰⁸ KOŽIAK, J., *Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách)*. Obchodněprávní revue, 2012, č. 4, s. 111.

úsudku²⁰⁹. Nelze však přehlížet, že požadavek dobré víry je součástí povinnosti loajality²¹⁰. Stejně tak jednání v zájmu společnosti. Využití objektivního standardu nutí soudce vymezit zájem korporace, čímž dochází k věcnému přezkumu rozhodnutí přijatých reprezentanty společnosti. Tento přístup byl v předchozích kapitolách věnovaných postavení povinnosti loajality v rámci systému požadavků kladených na členy řídicích orgánů označen za nevhodný. Obdobný názor zastává P. Čech, který uvádí, že „*Objektivní test by dle názoru právní vědy na tomto místě podkopal účel pravidla. Soudce by se např. nezajímal o to, co považoval za zájem společnosti dotčený člen orgánu. Začal by autonomně uvažovat, co měl člen orgánu pokládat za odůvodněné tímto zájmem. Tím by se ovšem sám pustil do artikulace zájmu společnosti a rozhodnutí by začal přezkoumávat co do obsahové vhodnosti.*“²¹¹ Tyto závěry odpovídají přístupu britských soudů k subjektivnímu modelu hodnocení plnění fiduciárních povinností. Dle názoru autora této práce je i v případě *Business Judgment Rule* účelné aplikovat dvojí režim standardů, v jejichž světle je výkon funkce posuzován, tedy objektivně – subjektivní test informovanosti a subjektivní test jednání v zájmu korporace. Není nutné, jak naznačuje P. Čech, zcela opouštět objektivní hlediska. Získání stanovisek odborníků a dalších podkladů je součástí řádné péče²¹². Avšak jedině subjektivní model hodnocení jednání v zájmu korporace zajistí, jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách, skutečné omezení soudního přezkumu věcné stránky podnikatelských rozhodnutí.

3.2. Britská úprava pravidla podnikatelského úsudku

Companies Act neobsahuje ustanovení plnicí roli pravidla podnikatelského úsudku. Tuto úlohu supluje doktrína vyvinutá judikaturou, která spočívá v odmítavém postoji soudů k hodnocení podnikatelských rozhodnutí. Kodifikační komise při přípravě současného znění zákona zvažovala převzetí úpravy *Business*

²⁰⁹ J. Lasák in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích, Komentář 2. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 418.

²¹⁰ Tamtéž, s. 419.

²¹¹ ČECH, P. *Péče řádného hospodáře a povinnost loajality*. Právní rádce, 2007, č. 3, s. 10.

²¹² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006; Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

Judgment Rule. Vzhledem k dlouhému vývoji rozhodovací praxe soudů však byla myšlenka adaptace daného principu opuštěna²¹³.

Klíčové rozhodnutí v oblasti soudního přezkumu podnikatelských rozhodnutí představuje *Howard Smith Ltd v Ampol Petroleum Ltd*²¹⁴. V tomto případě členové řídicích orgánů zvýhodnili jednoho ze zájemců o převzetí společnosti. Stalo se tak skrze vydání nových akcií, které byly upsány manažery favorizovanou osobou. Soud v daném případě uznal, že členové orgánu jednali v dobré víře, když předpokládali, že převzetí společnosti daným zájemcem bude prospěšné. Na druhou stranu označil, a to ve světle objektivních hledisek posouzení, využívání pravomocí reprezentantů obchodních korporací k vytváření nové hlasovací většiny za odporující společenské smlouvě. Vhodnost takto přijatého postupu však hodnocena nebyla. Lord Wilberforce k tomu dodal, že „není úkolem soudu přezkoumávat po věcné stránce úkony manažerů nebo převzít úlohu kontrolních orgánů dohlížejících nad čestnými motivy podnikatelských rozhodnutí.“²¹⁵ Uvedený rozsudek symbolizuje tendenci britských soudů nezasahovat do podnikatelských rozhodnutí. Tento přístup však má své limity. Dokladem těchto omezení je rozhodnutí *Hogg v Cramphorn Ltd*²¹⁶. V tomto případě se manažeri snažili vydáním nových akcií zabránit převzetí společnosti, které nepovažovali za odpovídající zájmům korporace. Soud uznal, že by neměl hledat alternativy podnikatelských rozhodnutí či přezkoumávat obchodní strategii přijatou členy orgánů. Zároveň však upozornil, že pravomoc vydávat akcie by neměla být zneužita k získání kontroly nad společností ze strany jejich reprezentantů. Soudy tak zasáhnou v situacích, kdy členové řídicích orgánů nevyužívají své pravomoci pro účely, ke kterým jim byly společenskou smlouvou svěřeny²¹⁷.

²¹³ Law Commission and Scottish Law Commission, *Company Directors: Regulating Conflicts of Interests and Formulating a Statement of Duties* (Law Com. No. 261), London: Stationery Office, 1999, s. 53. Dostupné z: <http://www.lawcom.gov.uk/project/company-directors-regulating-conflicts-of-interest-and-formulating-a-statement-of-duties/>.

²¹⁴ (1974) 1 All ER 1126.

²¹⁵ *Howard Smith Ltd v Ampol Petroleum Ltd* (1974) 1 All ER 1126, 1131.

²¹⁶ (1967) Ch 254.

²¹⁷ Obdobně též § 171, Companies Act 2006.

Dalším limitem je absence dobré víry. Dokladem tohoto přístupu je rozhodnutí *Re Smith and Fawcett Ltd*²¹⁸. V tomto případě člen řídicího orgánu odmítl registrovat převod obchodního podílu po smrti jednoho ze společníků, pana Fawcetta. Oprávnění pro takové jednání plynulo ze společenské smlouvy. Soud přiznal manažerům určitou míru uvážení v rámci výkonu funkce a neshledal v odmítnutí žádné pochybení. Lord Greene dodal, že členové orgánu musí rozhodovat v dobré víře, a to takovým způsobem, který oni sami, nikoliv soudci, považují za odpovídající zájmu společnosti²¹⁹. Soud tak neomezuje možnost diskrece, není-li prokázána zlá víra osob spravujících obchodní korporaci. Popsané rozhodnutí zapadá do širšího konceptu subjektivního standardu posuzování loajality, kterému již v předchozích kapitolách byl věnován prostor.

Třetí omezení vyplývá z rozhodnutí *Macdougall v Gardiner*²²⁰, kde manažer jednal v rozporu se společenskou smlouvou, když odmítl na valné hromadě vyvolat hlasování vyžádané společníky. Soud shledal daného člena orgánu odpovědným za porušení jeho povinností a poznamenal, že možnost diskrece nezahrnuje oprávnění jednat protiprávně. Soudy tak zasáhnou i v případě nezákonných rozhodnutí²²¹.

Lze tak shrnout, že britská zákonná úprava neobsahuje ekvivalent pravidla podnikatelského úsudku. Obdobnou roli plní tradiční odmítavý přístup soudů k přezkoumávání podnikatelských rozhodnutí. Členům řídicích orgánů obchodních korporací je během výkonu funkce svěřena možnost diskrece, která je však limitována požadavkem jednání v souladu s právními předpisy, v rámci svěřených pravomocí, což je posuzováno na základě objektivního testu, a v dobré víře související dle subjektivních hledisek s podporou zájmu společnosti.

Vzhledem k rozdílům kontinentálního a angloamerického právního systému není možné v režimu české právní úpravy adaptovat popsanou doktrínu. Kodifikace pravidla podnikatelského úsudku v zákoně o obchodních korporacích se tak zdá být systémovým a logickým krokem. Britská judikatura však dokazuje, že lze v praxi uplatňovat nezávisle na sobě dva odlišné standardy, v jejichž světle je posuzováno

²¹⁸ (1942) CH. 304.

²¹⁹ *Re Smith and Fawcett Ltd* (1942) CH. 304, 306.

²²⁰ (1875) 1 Ch. D. 13.

²²¹ *Macdougall v Gardiner* (1875) 1 Ch. D. 13, 21.

naplnění podmínek omezení soudního přezkumu podnikatelských rozhodnutí. V zásadě by tak nemělo činit problém v režimu české právní úpravy hodnotit požadavek informovanosti na základě objektivně – subjektivních hledisek a povinnost jednat v zájmu korporace s ohledem na subjektivní test. Navrhovaná změna právní úpravy by zamezila soudům v zasahování do řízení společností skrze formulace zájmu právnické osoby. Došlo by tak ke skutečnému omezení soudního přezkumu věcné stránky podnikatelských rozhodnutí.

Závěr

V předkládané diplomové práci jsem se věnoval tématu péče řádného hospodáře. Cílem práce pak bylo analyzovat standard požadavků kladených na reprezentanty společností v České republice ve světle britské právní úpravy a navrhnout možné změny platných právních předpisů.

Rekodifikace soukromého práva přinesla legální definici povinnosti péče řádného hospodáře. Občanský zákoník rozděluje institut na dvě samostatně aplikovatelné části. První částí je požadavek řádné péče, který je definován jako povinnost jednat pečlivě a s potřebnými znalostmi. Druhou částí závazku je pak nezbytná loajalita. Stejnou systematiku lze vypořádat i v režimu britské právní úpravy, která tradičně vymezuje požadavky kladené na členy řídicích orgánů korporací jako soubor fiduciárních povinností a řádné péče.

Provedením rozboru rozhodovací praxe soudů obou států jsem potvrdil, že součástí povinnosti řádné péče stanovené členům řídicích orgánů obchodních korporací není požadavek odbornosti. Jistá míra znalostí je však nutná. Reprezentanti společnosti tak musí být schopni rozpoznat hranice svých možností a v případě potřeby zajistit odbornou pomoc. Delegace některých činností je však nezbavuje odpovědnosti za kontrolu pověřených osob. Manažeři jsou dále povinni aktivně vykonávat svou funkci a zapojovat se do řízení společnosti. Součástí řádné péče je i požadavek informovanosti o činnosti spravované právnické osoby. Domnívám se, že potřebná míra znalostí by však měla být vždy stanovena s ohledem na povahu jednotlivých společností a role konkrétních osob v rámci jejich řídicích orgánů.

Vývoj chápání role obchodních korporací ukázal, že v současné době je při rozhodování v rámci výkonu funkce třeba přihlížet i k zájmům osob podílejících se na úspěchu společnosti a v neposlední řadě i k potřebám lidské společnosti jako takové. Odrazem těchto vysokých nároků kladených na reprezentanty korporací je zavedení striktního objektivně – subjektivního standardu posuzování vynaložené péče, který neumožňuje členům orgánů spoléhat se na nedostatek svých znalostí a zároveň nutí osoby disponující nadstandardní kvalifikací užívat při výkonu funkce svých speciálních dovedností.

Součástí institutu péče řádného hospodáře je i požadavek loajality, který stanovuje manažerům povinnost dávat přednost zájmům obchodní korporace před zájmy společníků. Britská doktrína v některých případech uznává existenci zvláštních faktických vztahů mezi členy orgánů a majiteli podílů, na jejichž základě je možné identifikovat fiduciární závazky vůči společníkům. V praxi však bude velmi složité formulovat jakékoli obecné pravidlo definující předmětné faktické vztahy. V této souvislosti tak byl navržen zdrženlivý přístup k adaptaci obdobného pravidla.

V diplomové práci jsem se věnoval i jednomu z konkrétních projevů povinnosti loajality, a to zákazu konkurenčního jednání. Britský přístup ke střetu zájmů, který sankcionuje manažery i v případech nereálného soutěžního vztahu, jsem označil za přehnaně formalistický. Zákon o obchodních korporacích klade důraz na spravedlivější materiální posouzení konfliktu. Britská právní úprava tak dle mého názoru v tomto směru nepředstavuje vhodný zdroj inspirace výkladu právních norem v oblasti zakázané konkurence.

Ve druhé kapitole byl představen koncept post – smluvní loajality, na jehož základě členové řídicích orgánů nemohou obcházet své závazky a využívat obchodních příležitostí patřících společnosti skrze rezignaci. Uvedený přístup reflektuje skutečnost, že povinnost loajality pokrývá všechny aspekty výkonu funkce a mnohdy přesahuje i její aktivní složku. V tomto ohledu jsem tak přijetí obdobného postoje ke konkurenčnímu jednání doporučil.

Jako problematický byl v režimu úpravy péče řádného hospodáře prezentován duální objektivně – subjektivní standard posuzování výkonu funkce v souladu s požadavkem loajality. Aplikace objektivních hledisek nutí soudce definovat skutečný zájem obchodní korporace. Současné tendence k omezování věcného přezkumu podnikatelských rozhodnutí však takový přístup vylučují. Na základě příkladů z britské judikatury jsem se snažil ukázat, že stanovení toho nejlepšího zájmu může být v praxi pro osobu stojící mimo management společnosti velmi komplikované. Východisko z této paradoxní situace nabízí tradiční subjektivní model posuzování dobré víry v jednání podněcující úspěch společnosti, který byl vytvořen britskými soudy.

Rekodifikace soukromého práva přinesla zakotvení pravidla podnikatelského úsudku. Tento institut omezuje, za předpokladu naplnění konkrétních procedurálních podmínek, přezkum podnikatelských rozhodnutí po věcné stránce. Přijetí doktríny Business Judgment Rule, která brání přenesení odpovědnosti za rizikovost podnikání na členy statutárních orgánů, do českého právního řádu jsem uvítal. Nesouhlasím však s objektivním posuzováním jednoho z požadavků pravidla podnikatelského úsudku, kterým je jednání v dobré víře a v obhajitelném zájmu korporace. Takový přístup do značné míry vylučuje možnost diskrece v rámci výkonu funkce.

V poslední kapitole jsem se zároveň na příkladu britské soudní praxe symbolizující odmítavý postoj k zásahům do řízení obchodních korporací pokusil popsat alternativní přístup k doktríně Business Judgment Rule. Vzhledem ke zjevným rozdílům mezi kontinentálním a angloamerickým právním systémem je však tento model pro české právní prostředí nevhodný.

Seznam použité literatury a zdrojů

Knižní prameny:

1. ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost, 3. díl*, Praha: ASPI, 2006, 360 s., ISBN 80-7357-164-1.
2. ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, 640 s., ISBN 978-80-7478-735-5.
3. DĚDIČ, J. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, s. 1747, ISBN 80-727-3071-1.
4. DIGNAM, A. *Hicks and Goo's Cases and Materials on Company Law*, 7. vydání, Oxford: Oxford University Press 2011, ISBN 978-0-19-956429-3.
5. FRENCH, D., MAYSON, S., RYAN, C. *Mayson, French and Ryan on Company Law*. 31. vydání. Oxford: Oxford University Press 2014, ISBN 978-0-19-871653-2.
6. HANNIGAN, B. *Company Law*, 3. vydání, Oxford: Oxford University Press 2012, ISBN 978-0-19-960802-7.
7. HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: variace na neuzavřené téma správy obchodních korporací*, Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-87284-11-7.
8. LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 1608 s., ISBN 978-80-7478-537-5.
9. LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s., ISBN 978-80-7400-529-9.
10. ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1008 s., ISBN 978-80-7400-480-3.
11. ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1469 s., ISBN 978-80-7400-354-7.

Odborné články:

1. ARSALIDOU, D. Objectivity vs Flexibility in Civil Law Jurisdictions and the Possible Introduction of the Business Judgment Rule in English Law, *Company Lawyer*, 2003, č. 24 (8), s. 228.
2. BALÝOVÁ Lucie. Péče řádného hospodáře ve volených orgánech obchodních korporací ve světle rekodifikace. *Obchodněprávní revue*, 2014, č. 7-8, s. 212-215.
3. BEJČEK Josef. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností. *Právní rozhledy*, 2007, č. 17, s. 613-624.
4. BROULÍK, Jan. Pravidlo podnikatelského úsudku a riziko. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 6, s. 161-167.
5. ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*, 2007, č. 3, s. 4-16.
6. DODD, E., For whom are corporate managers trustees?, *Harvard Law Review*, 1932, č. 45, s. 1145-1163.
7. FINCH, V., Who Cares About Skill and Care?. *The Modern Law Review*. 1992, č. 55, str. 179.
8. GRANTHAM, R., Can Directors Compete with the Company?. *Modern Law Review*, 2003, č. 66, s. 109.
9. HÁMORSKÁ, Andrea. Povinnost členů orgánů obchodních korporací jednat s péčí řádného hospodáře po rekodifikaci. *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 9, s. 250-256.
10. HAVEL, Bohuslav. Synergie péče řádného hospodáře a podnikatelského úsudku. *Právní rozhledy*, 2007, č. 11, s. 413-416.
11. HICKS, A. Directors' liability for management errors, *Law Quarterly Review*, 1994, č. 110 (Jul), s. 390.
12. KEAY, A., Company directors behaving poorly: disciplinary options for shareholders. *Journal of Business Law*, 2007, s. 656.
13. KERSHAW, D. Does it matter how the law things about corporate opportunities?, *Legal Studies* (2005), č. 25(4), s. 533.

14. KOŽIAK, Jaromír. Pravidlo podnikatelského úsudku v návrhu zákona o obchodních korporacích (a zahraničních právních úpravách). *Obchodněprávní revue*, 2012, č. 4, s. 108-113.
15. KRTOUŠOVÁ, Lucie. Péče řádného hospodáře: odpovídá britskému konceptu duty of care, skill and diligence? *Obchodněprávní revue*, 2013, č. 10, s. 277-284.
16. LIM, E., Directors' fiduciary duties: a new analytical Framework. *Law Quarterly Review*, 2013, č. 129, s. 242.
17. RILEY, C. A. The company Director's Duty of Care and Skill: The Case for an Onerous but Subjective Standard, *The Modern Law Review* (1999), č. 62, s. 697.
18. SWEENEY-BAIRD, M., The role of the non-executive director in modern corporate governance. *The Company Lawyer*, 2006, č. 27, s. 67.
19. VEČERKOVÁ, E., POKORNÁ, J., K zákazu konkurenčního jednání v obchodních společnostech. *Právní rozhledy*, 1997, č. 12, s. 602.

Internetové zdroje:

Law Commission and Scottish Law Commission, *Company Directors: Regulating Conflicts of Interests and Formulating a Statement of Duties* (Law Com. No. 261), London: Stationery Office, 1999. Dostupné z: <http://www.lawcom.gov.uk/project/company-directors-regulating-conflicts-of-interest-and-formulating-a-statement-of-duties/>.

Judikatura – Česká republika:

1. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 11. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1143/2005
2. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1194/2005.

3. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.
4. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1152/2006.
5. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 6 Tdo 168/2007.
6. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.
7. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 7. 2008 sp. zn. 29 Odo 1262/2006.
8. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 11. 2008, sp. zn. 7 Tdo 1396/2008.
9. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008.
10. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 2. 2010, sp. zn. 5 Tdo 23/2010.
11. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2049/2009.
12. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4276/2009.
13. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.
14. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2869/2011.

Judikatura – Velká Británie

1. Carlen v Drury (1812) 1 Ves & B 154.
2. Aberdeen Railway Co v Blaikie Bros (1854) 15 D (HL) 20.
3. Macdougall v Gardiner (1875) 1 Ch. D. 13.
4. London and Mashonaland Exploration Co Ltd v New Mashonaland Exploration Co Ltd (1891) WN 165.

5. Re Cardiff Savings Bank (1892) 2 Ch 100.
6. Re Brazilian Rubber Plantations and Estates Ltd (1911) 1 CH 425.
7. Cook v Deeks (1916) 1 AC 554.
8. Re City Equitable Fire Insurance Co. Ltd (1925) Ch 407.
9. Regal (Hastings) Ltd. v Gulliver (1942) 1 All ER 378.
10. Re Smith and Fawcett Ltd (1942) CH. 304.
11. Hogg v Cramphorn Ltd (1967) Ch 254.
12. Industrial Development Consultants Ltd v Cooley (1972) 2 All ER 162.
13. Howard Smith Ltd v Ampol Petroleum Ltd (1974) 1 All ER 1126.
14. Coleman v Myers(1977) 2 NZLR 225.
15. Island Export Finance Ltd v Umunna (1986) BCLC 460, 482.
16. Norman v Theodore Goddard (1991) BCLC 1028.
17. Brant Investments Ltd v KeepRite Inc (1991) 80 DLR 161.
18. Re D'Jan of London (1994) 1 BCLC 561.
19. Bristol & West Building Society v Mothew (1996) 4 All ER 698.
20. Re Park House Properties Ltd (1997) 2 BCLC 530.
21. Re Westmid Packing Services Ltd, Secretary of State for Trade and Industry v Griffiths (1998) 2 BCLC 646.
22. Re Barings plc (No 5) Secretary of State for Trade and Industry v Baker (No 5) (1999) 1 BCLC 433.
23. Re Westminster Property Management Ltd, Official Receiver v Stern (No 2) (2001) BCC 305.
24. Regentcrest plc v Cohen (2001) 2 BCLC 80.
25. Peskin v Andersen (2001) 1 BCLC 372, 384.
26. In Plus Group Ltd v Pyke (2002) 2 BCLC 201.
27. Bhullar v Bhullar (2003) 2 BCLC 241.
28. Extrasure Travel Insurance Ltd v Scattergood (2003) 1 BCLC 598.
29. Re Queens Moat Houses plc, Secretary of State for Trade and Industry v Bairstow (No 2) (2005) 1 BCLC 136.
30. Foster Bryant Surveying Ltd v Bryant (2007) 2 BCLC 239.
31. Re Continental Assurance Co of London plc (2007) 2 BCLC 287.
32. O'Donnell v Shanahan (2009) 2 BCLC 666.

33. Premier Waste Management Ltd v Towers (2012) 1 BCLC 67.

Právní předpisy:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Companies Act 2006, ve znění pozdějších předpisů.

Insolvency Act 1986, ve znění pozdějších předpisů.

Abstract

This diploma thesis deals with the regulation of the duty of due managerial care of members of a governing body of a limited company. The aim is to evaluate Czech national law with respect to the relevant British law rules. Another objective is to propose *de lege ferenda* amendments to current state of law. The thesis is divided into three chapters

The first chapter defines the duty of due managerial care and the content of duties imposed on members of a governing body of a company in Great Britain. Judicial decisions of both jurisdictions reveal that directors are not expected to have a knowledge possessed by a specialist. However, good general knowledge is required. Subsequently, the dual objective / subjective standard is introduced. Lord Hoffmann borrowed the test set by the Insolvency Act 1986 and stated that such a test should not just apply during insolvency.

The second chapter is dedicated to fiduciary duties and the position of duty of loyalty within the scope of due managerial care. The aim is to present the subjective test covering acts exercised to promote the success of a company. The standard rests upon the idea that directors must exercise their discretion *bona fide* in what they consider, not what the court may consider, is in the interest of the company. Another field of interest is the doctrine of post – contractual loyalty, on the basis of which directors cannot avoid liability by resigning to do what would have been a breach of duty if they had not resigned.

The third chapter deals with the principle of Business Judgment Rule and the courts' approach to not interfere with the directors' decisions taken in the course of business activities. The objective is not to describe the whole doctrine of Business Judgment Rule. The aim is to set the rules in the context of previously proposed *de lege ferenda* amendments and to introduce the principle's roots.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá úpravou povinností členů řídicích orgánů kapitálových obchodních společností jednat s péčí řádného hospodáře. Jejím cílem je zhodnotit standard požadavků kladených na reprezentanty korporací s ohledem na právní úpravu Velké Británie a navrhnout možné změny českých předpisů. Práce je členěna do tří kapitol.

V úvodní kapitole je vymezen pojem péče řádného hospodáře a obsah povinností členů řídicích orgánů obchodních korporací ve Velké Británii. Rozhodovací praxe soudů obou jurisdikcí ukazuje, že součástí řádné péče není požadavek odbornosti. Určitá míra obecných znalostí je však nutná. Následně je pak představen duální objektivně – subjektivní standard. Lord Hoffman převzal tento test z úpravy Insolvency Act 1986 a aplikoval ho i v případech nesouvisejících s insolvencí.

Ve druhé kapitole se věnuji právní úpravě fiduciárních povinností a postavení požadavku loajality v rámci systému péče řádného hospodáře. Cílem této kapitoly je představit subjektivní test posuzování rozhodnutí učiněných v zájmu společnosti. Tento koncept spočívá na myšlence, že jsou to právě reprezentanti společnosti, kdo musí v dobré víře vymezit zájem společnosti, nikoliv soud. Dalším relevantním tématem je doktrína post – smluvní loajality, na jejímž základě je členům řídicích orgánů zapovězeno skrze rezignaci obcházet své závazky a využívat obchodních příležitostí patřících společnosti.

Poslední kapitola se zabývá úpravou pravidla podnikatelského úsudku a odmítavým postojem britských soudů k přezkumu podnikatelských rozhodnutí. Prioritou je zasadit tento institut do kontextu změn navrhovaných v předcházejících kapitolách a popsat základní východiska předmětné právní doktríny.

Klíčová slova / Key words:

Péče řádného hospodáře / Duty of due managerial care

Povinnost loajality / Duty of loyalty

Pravidlo podnikatelského úsudku / Business Judgment Rule

Kapitálová společnost / Limited company

Název práce v anglickém jazyce:

The duty of due managerial care of a member of governing bodies of limited companies in comparison with the British legal regulation